

Мінрегіон України
ДЕРЖАВНЕ ПІДПРИЄМСТВО
„УКРАЇНСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ І ПРОЕКТНИЙ ІНСТИТУТ
ЦИВІЛЬНОГО БУДІВНИЦТВА „УКРНДПЦІВІЛЬБУД”

**ГЕНЕРАЛЬНИЙ ПЛАН МІСТА СНОВСЬК
ЧЕРНІГІСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

РОЗДІЛ
«ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА»
(ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ)

18065.3

Т.в.о.директора

Керівник відділу НМЗТП та ВГС

Р.В. Старинець

І.І. Бегаль

ЗМІСТ ЗВІТУ

Назва розділу	Стор.
ВСТУП	5
1. Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування	5
1.1. Зміст і основні цілі Генерального плану	5
1.2. Зв'язок з іншими документами	6
2. Характеристика поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнознi зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено	9
2.1. Характеристика поточного стану довкілля	9
2.1.1. Характеристика компонентів природи	9
2.1.1.1. Геологія та рельєф	9
2.1.1.2. Клімат та атмосферне повітря	10
2.1.1.3. Поверхневі та підземні води	12
2.1.1.4. Ландшафти, ґрунти, біорізноманіття	13
2.1.2. Природно-заповідний фонд	14
2.1.3. Здоров'я населення	18
2.2. Прогнознi зміни стану навколишнього середовища, якщо документ державного планування не буде затверджено	20
3. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу	21
4. Екологічні проблеми, у тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом	23
4.1. Стан атмосферного повітря	23
4.2. Екологічна ситуація в галузі водокористування	24
4.3. Екологічна ситуація в галузі землекористування та стан ґрунтів	26
4.4. Проблеми утворення та накопичення відходів	27
4.5. Екологічно небезпечні об'єкти області	27
4.6. Наслідки аварії на Чорнобильській АЕС та радіаційне забруднення	29
4.7. Екологічні проблеми, які стосуються документа державного планування (зокрема щодо територій з природоохоронним статусом)	29
4.8. SWOT-аналіз екологічної ситуації міста Сновськ	32
5. Зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, а також шляхи врахування таких зобов'язань під час підготовки ДДП	34
6. Опис наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3-5 та 10-15 років відповідно, а за необхідності - 50-100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків	41

Назва розділу	Стор.
7. Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування	53
8. Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, у тому числі будь-які ускладнення	57
8.1. Альтернативи для планувальних рішень	57
8.2. Опис методичних підходів	57
8.3. Перелік проблемних питань	58
9. Заходи, передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, у тому числі для здоров'я населення	59
10. Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення (за наявності)	60
РЕЗЮМЕ	61

ВСТУП

З 12 жовтня 2018 року в Україні введено в дію Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», який визначає необхідність здійснення процедури стратегічної екологічної оцінки для документів державного планування у встановленому законодавством порядку.

Стратегічна екологічна оцінка (далі – СЕО) – процедура визначення, опису та оцінювання можливих негативних наслідків виконання та реалізації документів державного планування (далі – ДДП) для довкілля.

Досвід багатьох країн продемонстрував високу ефективність СЕО як інструмента планування, що сприяє якості розроблених планів, програм, стратегій тощо.

Метою СЕО є забезпечення високого рівня захисту навколишнього середовища, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, сприяння інтеграції екологічних міркувань і підготовку документів державного планування з метою досягнення сталого розвитку. Це системний та комплексний інструмент оцінки, який підтримує та інформує про процес прийняття управлінських рішень суб'єктами діяльності які можуть мати можливі екологічні наслідки.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

1.1. Зміст і основні цілі Генерального плану

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 1 Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку», документи державного планування – стратегії, плани, схеми, містобудівна документація, загальнодержавні програми, державні цільові програми та інші програми та програмні документи, включаючи зміни до них, які розробляються та/або підлягають затвердженню органом державної влади, органом місцевого самоврядування.

Згідно із пунктом 1 статті 13 розділу III Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» планування територій на регіональному рівні здійснюється шляхом розроблення схем планування території Автономної Республіки Крим, областей та районів.

Відповідно до п. 5.1 ДБН Б.1.1-13:2012 «Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях» Схема планування території Автономної Республіки Крим, області, групи районів є першоосною для розроблення системи стратегічних, прогнозних і програмних документів щодо здійснення регіональної політики, підготовки пропозицій щодо реформування адміністративно-територіального устрою.

Генеральний план м. Сновськ Чернігівської області – містобудівна документація, що визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту. Документ державного планування охоплює основні напрямки планувальної організації та функціонального призначення території, формування системи громадського обслуговування населення, організації інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки та благоустрою, захисту території від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони навколишнього природного середовища, охорони та збереження нерухомих об'єктів культурної спадщини та пам'яток археології, традиційного характеру середовища історичних населених пунктів.

Концепція генерального плану м. Сновськ, у зв'язку з дефіцитом територіальних ресурсів, передбачає адміністративно-територіальний перерозподіл за рахунок територій, котрі входять до адміністративних меж міста та розширення меж за рахунок територій, на

яких велася забудова територій в розвиток міста, для поліпшення планувальної організації і структури економічної бази, визначення основних соціальних нормативів та екологічних вимог (територія міста становитиме 1620,1 га).

Містобудівною документацією одним із основних напрямків розвитку населеного пункту передбачається упорядкування та розвиток функціональних зон – житлової, установ громадського обслуговування, виробничої, комунально-складської, зелених насаджень загального користування, створення зон відпочинку для населення. Передбачається подальший розвиток господарчого комплексу міста на період генерального плану за рахунок освоєння нових територій, передбачених для розміщення підприємств, на які виготовлено будівельні паспорти та розроблена проектна документація. Розвиток виробництва в галузевому розподілі представлений: харчовою промисловістю; легкою промисловістю; промисловістю будівельних матеріалів; виробництвом з обробки харчових продуктів; виробництвом сільгосппродукції; зберіганням товарної продукції; машинобудуванням; виробництвом деревини та виробів з дерева; поліграфічною промисловістю; хімічною та нафтохімічною промисловістю. У першу чергу пропонується найбільш активний розвиток південного виробничо-комунального району. Передбачено розвиток туристичної сфери: Шорська рекреаційна туристична зона призначена для розвитку рекреаційно-оздоровчого (у поєднанні з культурно-пізнавальним), екологічного, аматорського видів туризму.

У генеральному плані м. Сновськ запроектована об'єднана транспортна система комунікацій і споруд зовнішнього та внутрішнього транспорту для забезпечення функціональної цілісності і соціально-економічної взаємодії населених пунктів та об'єктів відповідної системи розселення.

1.2. Зв'язок з іншими документами

Генеральний план м. Сновськ Чернігівської області розроблено на підставі таких даних: топографічна основа, яку виготовлено у 2018 році ТОВ «КАРТОГРАФІЯ+» у цифровому вигляді для масштабу 1:2000; довідки; вихідні документи та натурні обстеження. Під час розроблення містобудівної документації враховано законодавчі та нормативні документи: Закон України «Про основи містобудування»; Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»; Закон України «Концепція сталого розвитку населених пунктів, затверджена Постановою Верховної ради України від 24.12.99 № 1359-XIV»; Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05 серпня 2020 р. № 695; Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції розвитку сільських територій» від 23 вересня 2015 р. № 995-р; Земельний кодекс України; Водний кодекс України; Закон України «Про охорону земель»; Закон України «Про охорону атмосферного повітря»; Кодекс газорозподільних систем; Закон України «Про оцінку впливу на довкілля»; Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку»; ст. 31 Закону «Про місцеве самоврядування в Україні». Також ураховано вимоги: ДБН Б.2.2-12:2019 «Планування і забудова територій»; ДБН В.2.3-4:2015 «Споруди транспорту. Автомобільні дороги»; ДБН В.2.3-5:2018 «Вулиці та дороги населених пунктів»; ДБН В.2.5-64:2012 «Внутрішній водопровід та каналізація»; ДБН В.1.1-31:2013 «Захист територій, будинків і споруд від шуму»; ДБН В.2.5-74:2013 «Водопостачання. Зовнішні мережі та споруди»; Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів; ДБН Б.1.1-15:2012 «Склад та зміст генерального плану населеного пункту».

Зміст та основні цілі генерального плану м. Сновськ відповідають Стратегії розвитку Сновської об'єднаної територіальної громади на 2018–2024 роки, схваленої рішенням Сновської міської ради № 3-18/VII від 21.02.2018 року, котра визначає стратегічне бачення її розвитку, стратегічні та операційні цілі, індикатори (показники) їх досягнення, завдання для її сталого економічного і соціального розвитку (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Стратегічні та операційні цілі Стратегії розвитку Сновської об'єднаної територіальної громади на 2018–2024 роки	Зміст і цілі генерального плану						
	Упорядкування функціональних зон	Інженерне забезпечення та розміщення магістральних інженерних мереж, споруд	Заходи з охорони навколишнього середовища, подолання та запобігання впливу проявів негативних природно- техногенних факторів	Формування громадськог о центру, територій громадської забудови	Розвиток вулично- дорожньої мережі, транспорту	Благоустрій і розвиток озелених територій	Розвиток територій виробничої забудови
1	2	3	4	5	6	7	8
1. Створення умов для сталого розвитку місцевої економіки							
1.1. Посилення інституційного впливу громади на її розвиток	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
1.2. Стимулювання розвитку сільськогосподарської діяльності на теренах громади	(+)	(+)	(+)	(0)	(+)	(+)	(+)
1.3. Ефективне використання лісових та водних ресурсів в інтересах громади	(+)	(+)	(+)	(0)	(+)	(+)	(+)
1.4. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
1.5. Підвищення енергоефективності в усіх секторах	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
2. Створення сучасного комфортного простору громади							

							8
1	2	3	4	5	6	7	8
2.1. Покращення комунальних послуг	(+)	(+)	(+)	(0)	(+)	(+)	(+)
2.2. Благоустрій населених пунктів	(0)	(0)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)
2.3. Розвиток інфраструктури	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)	(+)
2.4. Покращення безпеки життєдіяльності	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)
3. Розвиток людського потенціалу громади, активності мешканців, їх локальної ідентичності							
3.1. Забезпечення якісних медичних та соціальних послуг	(+)	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)	(0)
3.2. Осучаснення системи освіти	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)	(+)	(0)
3.3. Збереження та розвиток культурних традицій і локальної ідентичності, інтеграція громади	(0)	(0)	(+)	(+)	(0)	(+)	(0)
3.4. Розвиток масового спорту	(+)	(+)	(+)	(+)	(0)	(+)	(0)

Стратегічне бачення розвитку громади – Сновська ОТГ – туристично- та інвестиційно-приваблива прикордонна громада на Півночі України – Чернігівщині з розвинутим лісовим і сільськогосподарським виробництвом та сучасною інфраструктурою всіх населених пунктів. Комфортна та безпечна для життя громада ширих, толерантних, активних людей з високими моральними якостями, які ведуть здоровий спосіб життя, патріотів України.

Генеральний план м. Сновськ відповідає низці галузевих програм, що діють в Сновській ОТГ, серед яких у зв'язку із процедурою стратегічної екологічної оцінки відзначимо, зокрема:

- використання та охорони земель Сновської міської ради Сновського району Чернігівської області на 2017–2021 роки (рішення Сновської міської ради від 10 лютого 2017 року № 33-2/VIII);
- забезпечення розроблення містобудівної документації міста Сновськ та сільських населених пунктів Сновської об'єднаної територіальної громади (рішення 10-ї сесії міської ради восьмого скликання від 31 серпня 2017 року);
- з благоустрою Сновської міської ради на 2020 рік (рішення Сновської міської ради (42 сесія 7 скликання) від 20 грудня 2019 р. № 1-42/VII).

Генеральний план м. Сновськ Чернігівської області також корелює із стратегічним баченням розвитку області, оскільки враховує основні положення Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року, а також забезпечує організацію виконання Плану заходів з реалізації цієї Стратегії у 2021–2023 роках, затверджені рішенням 21-ї сесії сьомого скликання Чернігівської обласної ради від 18 грудня 2019 року № 4-21/VII. Чернігівщина – інвестиційно та туристично привабливий, конкурентоспроможний, екологічно чистий, доброзичливий, соціально стабільний, комфортний для життя, роботи та відпочинку регіон, що в своєму розвитку спирається на тисячолітню княжу та козацьку державницькі традиції й історико-культурну спадщину Чернігово-Сіверщини, з унікальним природно-рекреаційним потенціалом, сприятливими умовами для ведення бізнесу, інноваційною економікою, високим рівнем інформатизації та сучасною сферою послуг. Досягнення стратегічного бачення розвитку області має відбуватись через реалізацію певного набору стратегічних та оперативних цілей і завдань, які базуються на комплексних конкурентних перевагах області. Так, Стратегічна ціль 2 «Комфортні та безпечні умови для життя» зазначеної Стратегії передбачає низку оперативних цілей: 2.1. Розвиток транспортної інфраструктури; 2.2. Ефективне планування територіального розвитку; 2.3. Підвищення якості надання населенню житлово-комунальних послуг. Енергозбереження; 2.4. Захист екосистем і збереження довкілля на засадах сталого розвитку. Для досягнення визначених цілей передбачено відповідні завдання, котрі вирішуються заходами генерального плану м. Сновськ на відповідній території.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ДОКУМЕНТ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО

2.1. Характеристика поточного стану довкілля

2.1.1. Характеристика компонентів природи

2.1.1.1. Геологія та рельєф

У геоструктурному плані територія міста розташована в межах північно-західної частини Придніпровської низини. Характеризується глибоким заляганням кристалічного фундаменту (2751-2828 м) покритого осадовими відкладами риферейського, девонського, кам'яновугільного, пермського, тріасового, юрського, крейдяного, палеогенового, неогенового та антропогенового періоду. Найдавнішими відкладами є сеноманські крейдової системи. Потужність сеноманських відкладів сягає 20-40м.

Вище залягає кредова товщина відкладів турон – сеноманського віку. Потужність крейдової товщі складає 262м. Представлена крейдою, мергелями. Відклади крейди вкриті палеогеновою товщею потужністю 20-30м, піщано – глинистою серією відкладів.

Сучасні відклади представлені аллювіальними відкладами, які складаються з світло-сірого кварцевого піску, супіску, торфу. Ці відклади розмиті тільки в межах річних терас.

2.1.1.2. Клімат та атмосферне повітря

Місцево-кліматичні особливості району визначаються помірно-континентальним кліматом і характеризуються теплим і вологим літом і м'якою хмарною зимою. Значний вплив мають вологі повітряні маси, які приходять із Атлантики, що викликає підвищену кількість атмосферних опадів, прохолодну погоду влітку і потепління взимку. Також значний вплив мають маси повітря арктичного походження, обумовлюють узимку значне похолодання, а навесні - пізні заморозки, і незначну роль грають повітряні маси тропічного характеру.

Зима триває з кінця листопада до березня 1, у різні роки ці дати є зсунутими. Взимку формування метеоситуації на території району визначається перебуванням її у північній частині відрогів області високого тиску, що розповсюджується із Сибіру 2. Саме тому в цьому сезоні (переважно, у січні і лютому) переважають західні і південно-західні вітри, які підтримують західно-східне перенесення 3. Циклони, які час від часу рухаються на Поліссі, змінюють вітровий режим, не порушуючи загального західно-східне перенесення, оскільки вони найчастіше переміщуються із заходу на схід. Заток холодного повітря в тилівій частині циклону викликає значні похолодання, що тривають декілька днів.

Відносна вологість повітря за зимового сезону досить висока і знаходиться в межах 78-89% (у порівнянні з 58-68% у літні місяці). Оподи випадають переважно у вигляді снігу. Сніговий покрив, як правило, встановлюється в кінці першої декади грудня, а сходить в кінці другої декади березня. Він є досить нестійкий, зважаючи на часті відлиги. Тривалість снігового покриву 90-100 днів, його висота змінюється від 13-15 см на заході, до 30-35 см на сході Полісся. Середня температура найбільш холодного місяця (січня) - від -6,50С до -7°С4.

Взимку замерзлий шар ґрунту практично водонепроникний, середня глибина його промерзання досягає 40-50 см (іноді до 130 см). Це залежить не лише від температури і потужності снігового покриву, але також і від покриття ґрунтів рослинністю – оголені ділянки промерзають на більші глибини і значніше у порівнянні із залісеними або залуженими. Болота промерзають значно менше (до 15-20 см), а деякі й зовсім не промерзають. Річки замерзають на 3-3,5 місяці.

Характерним явищем зимового періоду є часті відлиги 5: температура повітря підвищується, часом до +8-+10°С, відбувається танення верхнього шару снігового покриву (на схилах південної експозиції – аж до повного сходження) і ґрунтового покриву.

Весна триває у середньому 2-2,5 місяці - з середини березня до другої декади травня і характеризуються частою зміною холодної і теплої погодиб. Початком весняного сезону є дата стійкого переходу середньодобової температури через 0°С. Із підвищенням температури зменшується і трансформується снігова товща, відтас і прогрівається ґрунт, починається танення снігу. У залісених ландшафтних комплексах і на болотах танення

¹ Маринич О. М. Фізична географія України: підруч. [для вищої школи] / О. М. Маринич, П. Г. Шищенко - К. : Знання, 2006. - 511с.

² Клімат України / [під ред. В.М. Ліпінського, В.А.Дячка, В.М.Бабіченко]. - К. : вид-во Раєвського, 2003.- 343с.

³ Національний Атлас України / [гол. ред. Л. Г. Руденко]. - К. : ДНВП "Картографія", 2007. - 440 с.

⁴ Національний Атлас України / [гол. ред. Л. Г. Руденко]. - К. : ДНВП "Картографія", 2007. - 440 с.

⁵ Клімат України / [під ред. В.М. Ліпінського, В.А.Дячка, В.М.Бабіченко]. - К. : вид-во Раєвського, 2003.- 343с.

⁶ Клімат України / [під ред. В.М. Ліпінського, В.А.Дячка, В.М.Бабіченко]. - К. : вид-во Раєвського, 2003.- 343с.

снігу відбувається повільніше, ніж на полях. Талі води тривалий час застоюються у зниженнях, заплави річок заливаються водою. Наприкінці березня і на початку квітня значні площі можуть бути вкриті водою. Середня тривалість сніготанення 15-20 днів.

У цей час водний режим рік характеризується тривалою повінню, яка супроводжується широкими розливами. Через те, що річкові басейни району значно залісені, весняна повінь проходить менш бурхливо. Повінь же на малих річках триває всього кілька днів. Але тим не менше, весною – наприкінці березня або на початку квітня – спостерігається максимум водного стоку – понад 60% річної кількості.

Нерівномірний і тривалий схід снігового покриву, що є типовим для Полісся загалом, створює затяжну весну і уповільнює зростання температур повітря. Це особливо проявляється у березні, коли наявність снігового покриву і підвищена хмарність затримують ріст температури: добові температури часто бувають від'ємними, а в окремі роки температура знижується до $-20\dots-25^{\circ}\text{C}$.

У квітні і травні температура швидко зростає, але іноді бувають різкі пониження. Атмосферні опади переважно у вигляді обложних дощів, в окремі роки у квітні і травні спостерігаються снігопади. Облогові циклонічні дощі часто бувають тривалими через зменшення швидкості руху циклонів. У травні циклонічна діяльність слабшає, хоча не припиняється, а разом з тим у зв'язку із підвищенням температури поверхні ґрунту і повітря, створюються сприятливі умови для розвитку конвекції. Саме тому починають випадати конвективні опади і з'являються грози із зливами.

Після сходу снігового покриву у зв'язку із різким збільшенням числа напівясних і ясних днів відбувається швидкий ріст температури поверхні ґрунту і повітря: $0-1^{\circ}\text{C}$ у березні, $5-6^{\circ}\text{C}$ у квітні, $12-13^{\circ}\text{C}$ у травні. При достатньому зволоженні це приводить до активного розвитку рослинності, хоча у лісах її розвиток дещо затримується через повільне прогрівання ґрунту, охолодженого талими сніговими водами і затіненого деревами.

Весною спостерігається найнижча протягом року відносна вологість - 48-54% (переважно у травні). У середньому за рік днів з відносною вологістю менше 30% (посушливі дні) буває 13–20, з них більшість припадає саме на весну. Висока середня добова температура у поєднанні з низькою відносною вологістю і незначною кількістю опадів є характерними для весняних станів ландшафтів. За таких умов, навіть при короткочасних поривах вітру швидкістю 5,5-6,6 м/с і більше, може розвиватися вітрова ерозія.

Літня метеоситуація формується під впливом північних відрогів високого тиску, які відокремлюються від Азорського максимуму, тому переважає західно-східне перенесення повітря від Західної Європи, прохолодного на відміну від відносно теплого зимового⁷. Літо триває з кінця травня до початку вересня, відколи середньодобові температури утримуються вище 15°C .

Середня температура найбільш теплого місяця - липня - ніде на Поліссі не досягає 20°C і коливається від 17 до 19°C (найбільш високі максимальні - до 36°C). У липні і серпні часто встановлюється жарка погода. Максимальна температура може досягати $37-39^{\circ}\text{C}$. Загалом чергування жаркої сухої погоди з вологою і більш прохолодною, що кожні 10-15 днів супроводжується атмосферними опадами, є типовим для Полісся.

Тому вони характеризуються чергуванням процесів накопичення вологи при теплій дощовій погоді і втрати її при жаркій сухій, деяке послаблення біотичних процесів за високих температур повітря і ґрунту. Влітку випадає близько 40% річної кількості атмосферних опадів, максимальна кількість яких припадає на червень і липень. Нерідко спостерігаються затяжні дощі, а в окремі дні зливи, інколи град. При цьому літня (також

⁷ Клімат України / [під ред. В.М. Ліпінського, В.А.Дячка, В.М.Бабіченко]. - К. : вид-во Раєвського, 2003.- 343с.

осіння) межень на річках може порушуватися дощовими паводками. Опади літнього періоду переважно конвективного походження і випадають локально у вигляді злив.

Оскільки зливові дощі випадають переважно локально через конвективне походження, то можуть не фіксуватися на точках спостереження (стаціонар, метеостанція тощо). У окремі роки бувають значні відхилення від багаторічних середніх показників кількості опадів як у бік збільшення, так і зменшення, у деякі роки може спостерігатися тривале бездощів'я, яке спричиняє посухи.

Осінь триває із середини вересня, з переходом середньодобової температури повітря через показник 150С у бік пониження, до кінця листопада, коли середня добова температура переходить через нульову відмітку. Перехід від літніх до осінніх станів поступовий, з частим поверненням теплої погоди: зниження температури відбувається поступово. Перша половина осені, як правило, суха і тепла із пониженими швидкостями вітру, випадають рясні роси і утворюються приземні тумани. Зниження температури у цей час зумовлюється зменшенням світлової частини доби і подовженням ночей – ясних із значним зниженням температури поверхні ґрунту і повітря, викликаним ефективним випромінюванням при ясному небі. Починаються заморозки, які найчастіше мають радіаційний характер і більш властиві пониженим місцям – лукам, болотам. Адвективно-радіаційні і адвентивні приморозки, які пов'язані з холодними секторами циклонів, охоплюють суцільно територію, незалежно від місцеположення.

Якщо на початку осені погода формується під впливом сонячної радіації і земного випромінювання, то пізніше вони визначаються адвекцією і циклонічною діяльністю. З цим пов'язане випадіння тривалих облогових чи мрячних дощів, загальна нестійкість погоди, похмурість, підсилення вітру та часті тумани. Відбувається зменшення активності ерозійних процесів, посилення накопичення вологи, охолодження ґрунту, відмирання наземної частини рослин, накопичення підстилки, перегною і торфу, їх розклад, тощо. Для середини осені властивою є тепла суха з відсутністю опадів погода, зумовлена припливом теплих повітряних мас з південних широт при антициклоніальній погоді. З листопада тип синоптичних процесів різко змінюється: знижується температура повітря, переважає холодна нестійка погода з досить частими опадами. Випадає сніг, хоча і не утворює тривалого і стійкого покриву

2.1.1.3. Поверхневі та підземні води

Гідрологічні умови визначені місцеположенням і основними геоморфологічними особливостями території.

Територія, що проектується, дронує річка Снов, права притока річки Десна. Долина річки виположена, трапецеїдальна з пологими берегами. Русло річки звивисте. Ширина русла 100-150 м, глибина 2-3м, швидкість течії 0,01 м/сек. Основні гідрометричні характеристики: 253 км, середній ухил 0,4 %, площа водозбірного басейну 8705 км², озерність менше 1%, заболоченість – 4%, ліси складають 16%.

Живлення річки в основному снігове. У холодну пору року вона покривається льодом, розкривається зазвичай в березні. В період весняної повені територія міста, що розташована у заплаві, може затоплюватися:

- 1% весняної повені = 1650 м³/сек.
- 10% весняної повені = 1050 м³/сек.

Максимальні рівні води розраховані по розрахунковим витратам та складають (над.0 графіка =113,65см):

- рівень 1% весняної повені дорівнює 4,25 мБС та становить 117,90 мБС;
- рівень 10% весняної повені дорівнює 3,80 мБС та становить 117,45 мБС.

Водоносні горизонти знаходяться у відкладах харківської світи палеогенової системи. Водонасиченими є середньо- дрібнозерністі піски з рідкісними прошарками

піщаників та глин. В покрівлі горизонту залягають алювіальні та флювіогляціальні піски сучасного нижнього відділу четвертинної системи. Підшоною горизонту повсюдно слугують водонепрониклі мергелі київської світи. Глибина залягання водоносного горизонту 60 метрів. Води переважно напірні, за хімічним складом гідрокарбонато-натрієві з мінералізацією 0,3 г/л.

2.1.1.4. Ландшафти, ґрунти, біорізноманіття

Місто Сновськ розташоване у межах Сновського ландшафту, що включає заплаву і піщану борову терасу ріки Снов і займає центральну частину Сновського району (нині - Сновської ОТГ). Формування і розвиток природних комплексів Сновського ландшафту пов'язані з утворенням і розвитком долини ріки Снов у післяльодовиковий час. У межах Чернігівського Полісся Снов майже під прямим кутом перетинає систему відмерлих водно-льодовикових долин Замглай-Смяч, Смяч-Убідь, які відбивають давню дольодовикову гідромережу північно-західного простягання. Тому її долина на багатьох ділянках є накладеною, і у зв'язку з цим має ряд особливостей.

По-перше, досить складний поперечний профіль: На ділянці Ревна (у межах району – від його кордону) – Старі Боровичі долина має яскраво виражену асиметрію поперечного профілю. Правий корінний схил піднімається на 20-25 м над заплавою і розчленований ярами і балками. У відслоненнях відмічаються виходи харківських глауконітових пісків, прикритих антропогеновими водно-льодовиковими і моренними відкладами. Тераса має двобічний розвиток, але на багатьох ділянках ріка розмиває корінний берег. На ділянці від Старих Борович до Великого Дирчина долина Снові морфологічно слабо виражена. Заплава розширюється до 2,5-3 км, причому ріка тяжіє до лівобережного борту борової тераси. Борова тераса ледве піднімається над заплавою і має двосторонній розвиток.

Також до особливостей Сновського ландшафту слід віднести порівняно малу потужність алювіальних відкладів на боровій терасі 5-10 м і на заплаві до 10-12 м. Малопотужний шар алювіальних і водно-льодовикових відкладів скрізь залягає на розмитій поверхні харківських пісків.

У межах Сновського ландшафту визначальними є природно-територіальні комплекси заплави і терас р.Снов. Сучасний вигляд цього ландшафту вирізняється значною залісеністю. Борові і суборові ліси поширені на терасах Снові. Ліси чергуються з сільською забудовою – села розташовані по обидва береги вздовж річки, також на терасі Снові знаходиться районний центр – місто Сновськ. Раніше розорані землі (головним чином, поблизу сіл) зараз, переважно, під перелогами. Природна рослинність збережена у заплаві річки Снові і представлена лучно-болотними асоціаціями, на півночі району поширені чорновільхові ліси.

На ділянці від с. Старих Борович до с. Лосева Слобода (до кордону Сновського району) долина Снові морфологічно слабо виражена, ріка тяжіє до лівобережного борту борової тераси. Тераса ледве піднімається над заплавою і має двосторонній розвиток. Ширина лівобережної тераси біль-менш рівномірна і складає 3-4 км. Найвищі поверхні тераси з дерново-слабопідзолистими ґрунтами. Тилова частина зайнята вологішими з дерновими ґрунтами та заболоченими підурочищами із численними заболоченими западинами. Власне, саме за ними визначаються межі між терасою та давньою долиною стоку. Субдомінантними є заторфовані заплави приток Снові – Бречі і Турчанки та підурочища лощин із дерновими ґрунтами на алювіально-пролювіальних відкладах. Сучасний вигляд ландшафту у цій частині визначається домінуванням борових і суборових лісів, що змінюються забудовою, зокрема тут, на лівому березі річки Снов, розміщене місто Сновськ.

Характерною особливістю всієї лівобережної тераси є наявність складених еоловими пісками дюн з дерново-прихованопідзолистими піщаними ґрунтами, які виділяються

сосновим насадженнями з розрідженим трав'яним покривом і плямами мохів і лишайників (370.). У їхньому підніжжі, як правило, розміщені западини.

Терасові підурочища правого берега тісно перемежуються із урочищами давніх прохідних долин. На їхньому фоні, ділянки тераси виділяються більшою припіднятістю, перевищення складає 2-3, сухіші поверхні – дрібногорбкуваті, вони забудовані, а також використовуються під городи. У куті між річками Снов і Смяч тераси обох річок зливаються, виділити їх окремо не є можливим. Тому, зважаючи на те, що сформовані тут ПТК тісно пов'язані між собою та враховуючи той факт, що на цій поверхні переважають дерново-слабопідзолисті ґрунти, на відміну від дерново-середньопідзолистих ґрунтів, домінуючих на терасі правого берега р. Смяч, їх включено до одного ландшафту. Домінуючими є підурочища під суборовими лісами з дерново-слабопідзолистими оглеєними піщаними і супіщаними ґрунтами, що доповнюються ПТК із зниженими рівними поверхнями з дерновими глейовими піщаними та торфово-болотними ґрунтами; поширені западини.

2.1.2. Природно-заповідний фонд

У м. Сновськ території знаходиться заповідне урочище місцевого значення Сновський ліс. На території Сновської міської об'єднаної територіальної громади створені 30 об'єкти ПЗФ (таблиця 1).

Таблиця 1

Території та об'єкти природно-заповідного фонду в межах земель Сновської міськради та на прилеглих територіях

Пор. №	Назва	Площа, га	Рішення про створення	Опис серійний номер	Підпорядкування	Місце розташування
1	2	3	4	5	6	7
<i>Ботанічний заказник місцевого значення</i>						
1	Ботанічний заказник місцевого значення Вершини	661	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	190-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 97-108 Щорського лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
2	Ботанічний заказник місцевого значення Низківка	422,6	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	191-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 109-116 Щорського лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
3	Ботанічний заказник місцевого значення Боровицька дача	293	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	192-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 92-97 Старо-Руднянського лісництва	ДП "Городнянське лісове господарство"

Гідрологічний заказник державного значення

1	2	3	4	5	6	7
4	Гідрологічна пам'ятка природи загальнодержавного значення Гальський Мох	98	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	16-к/з-І-ЧР	Сновський район, кв. 78, 79 Новоборовицького лісництва	Сновський район, кв. 78, 79 Новоборовицького лісництва
<i>Гідрологічний заказник місцевого значення</i>						
5	Гідрологічний заказник місцевого значення Білаші	49	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	9-к/з-І-ЧР	ДП "Корюківське лісове господарство"	Сновський район, кв. 55, 56, 64, 65 Новоборовицького лісництва
6	Гідрологічний заказник місцевого значення Білобережське	12	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	441-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 74 Щорського лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
7	Гідрологічний заказник місцевого значення Борки	16	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	442-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 11, 12 Єлінського лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
8	Гідрологічний заказник місцевого значення Боровське	54	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	443-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 72, 73, 82, 83, 92, 93 Новоборовицького лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
9	Гідрологічний заказник місцевого значення Борсук	26	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	444-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 37, 38 Тихоновицького лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
10	Гідрологічний заказник місцевого значення Буханицьке	30	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	445-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 92-94, 97 Старо-Руднянського	ДП "Городнянське лісове господарство"
11	Гідрологічний заказник місцевого значення Велике	12	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	446-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 60, 61 Тихоновицького лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"

1	2	3	4	5	6	7
12	Гідрологічний заказник місцевого значення Городок	337	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	447-к/м-І-ЧР	Сновський район, с.с. Петрівка, Стара Рудня, Хотуничі	Хотуницька, Староруднянська, Петрівська сільські ради Сновського району
13	Гідрологічний заказник місцевого значення Гута	301	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	448-к/м-І-ЧР	Сновський район, с. Нові Млини	Новомлинська сільська рада Сновського району
14	Гідрологічний заказник місцевого значення Займище	252	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	449-к/м-І-ЧР	Сновський район, с. Займище	Займищенська сільська рада Сновського району
15	Гідрологічний заказник місцевого значення Калюжа	14	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	450-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 48, 54 Тихоновичького лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство
16	Гідрологічний заказник місцевого значення Карбунове	11	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	451-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 75 Новоборовицького лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
17	Гідрологічний заказник місцевого значення Мелашенкове	15	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	452-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 53, 54 Щорського лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
18	Гідрологічний заказник місцевого значення Мохове	45	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	453-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 59, 60, 67, 68, 69 Новоборовицького лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
19	Гідрологічний заказник місцевого значення Мошки	14	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	454-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 5 Щорського лісництва Корюківського держлісгоспу	ДП "Корюківське лісове господарство"

1	2	3	4	5	6	7
20	Гідрологічний заказник місцевого значення Парня	39	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	455-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 77, 78, 91, 92 Єлінського лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
21	Гідрологічний заказник місцевого значення П'ятницьке	52	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	456-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 98, 99, 104, 105, 108, 110, 111 Новоборовицького лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
22	Гідрологічний заказник місцевого значення Снов	7486	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	457-к/м-І-ЧР	Сновський район, с.с. Тур'я, Клюси, Старі Боровичі, Нові Боровичі, Єліно	Новоборовицька, Гірська, Тур'янська, Клюсівська, Староборовицька, Єлінська сільські ради Сновського району
23	Гідрологічний заказник місцевого значення Стариця	12	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	458-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 40 Тихоновичького лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
24	Гідрологічний заказник місцевого значення Стариця - ІІ	57	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	459-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 11, 12, 59, 60, 75, 90, 102, 112 Єлінського лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
25	Гідрологічний заказник місцевого значення Ступак	13	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	460-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 32, 33 Новоборовицького лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
26	Гідрологічний заказник місцевого значення Турчанка	128	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	461-к/м-І-ЧР	Сновський район, с.с. Чепелів, Іванівка	Софіївська, Чепелівська сільські ради Сновського району
<i>Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення</i>						
27	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення 7,2Новоборовицьк	1,2	Департамент екології та природних ресурсів	533-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 84, 94, 95 Новоборовицького лісництва ДП	ДП "Корюківське лісове господарство"

1	2	3	4	5	6	7
	а група дерев-довгожителів		Чернігівської ОДА		"Корюківське лісове господарство"	
28	Ботанічна пам'ятка природи місцевого значення Мостки		Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	534-к/м-І-ЧР	Сновський район, с. Єліне	Щорський райагролісгосп
<i>Заповідне урочище місцевого значення</i>						
29	Заповідне урочище місцевого значення Сновський ліс	229	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	641-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 22, 25-31 Щорського лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"
30	Заповідне урочище місцевого значення Єлінський ліс	100	Департамент екології та природних ресурсів Чернігівської ОДА	642-к/м-І-ЧР	Сновський район, кв. 53, 54 Єлінського лісництва	ДП "Корюківське лісове господарство"

2.1.3. Здоров'я населення

Підсумки дослідження свідчать⁸, що 37,3% населення Чернігівської області оцінили стан свого здоров'я як «добрий» (у 2017р. – 37,9%). «Задовільним» вважали свій стан здоров'я 47,8% та 14,9% оцінили його як «поганий» (у 2017р. – 46,5% та 15,6% відповідно).

Протягом 2018 року зверталися за медичною допомогою 79,3% населення Чернігівської області (у 2017р. – 81,4%). Серед них більшість хворих (63,8%) зверталися за допомогою до лікарів (крім стоматолога) у поліклініку, 43% населення звернулися до сімейного лікаря в поліклініку, 12,1% – до стоматолога в державній медичній установі (рік тому – 77,1%, 21% та 8,5% відповідно). Скористалися швидкою медичною допомогою 3,6% хворих. До приватного стоматолога звернулись 1,9% населення. У платну медичну установу або до приватно практикуючого лікаря (крім стоматолога) зверталися 0,5% осіб. Найчастіше причиною останнього звертання до лікаря були хвороби або проблеми зі здоров'ям (64,6%).

⁸ Стан здоров'я населення Чернігівської області у 2018 році // Головне управління статистики у Чернігівській області <http://chernigivstat.gov.ua/books/umovi.php>

Народжуваність, смертність та природний приріст, скорочення (–) населення в містах обласного значення та районах⁹

	Осіб			На 1000 наявного населення		
	живонароджені	померлі	природний приріст (скорочення)	Живонароджені	померлі	природний приріст (скорочення)
2016	180	522	–342	7,6	22,0	–14,4
2017	167	473	–306	7,1	20,3	–13,2
2018	160	492	–332	7,0	21,4	–14,4

Поширеність хвороб та захворюваність населення (серед всього населення на 100 тисяч населення)

№ п/п	Райони, міста	Поширеність		Захворюваність	
		2017	2018	2017	2018
	Сновський р-н	202586,6	197066,2	67577,3	62030,2

Поширеність хвороб та захворюваність серед всього населення по нозологічних формах на 100 тисяч населення¹⁰

№ п/п	Райони, міста	Всі захворювання		В т. ч. інфекційні	
		всього	вперше	всього	вперше
	Сновський р-н	197066,2	62030,2	2686,4	2104,9

№ п/п	Райони, міста	Новоутворення		Хвороби крові та кровотворних органів		В т. ч. анемії	
		всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше
	Сновський р-н	4522,2	815,9	1484,2	56,4	1479,9	56,4

№ п/п	Райони, міста	Хвороби ендокринної системи		Вузловий зоб		Дифузний зоб II-III ст.	
		всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше
	Сновський р-н	16660,9	555,5	1566,7	86,8	1037,2	13,0

№ п/п	Райони, міста	Цукровий діабет		Хвороби нервової системи		Хвороби ока та його придаткового апарату	
		всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше
	Сновський р-н	3116,0	182,3	4791,3	642,3	6232,1	1610,1

⁹ Стан здоров'я населення Чернігівської області у 2018 році // Головне управління статистики у Чернігівській області <http://chernigivstat.gov.ua/books/umovi.php>

¹⁰ Показники стану здоров'я населення, діяльності та ресурсного забезпечення комунальних закладів охорони здоров'я Чернігівської області за 2017 – 2018 роки / управління охорони здоров'я чернігівської обласної державної адміністрації обласний центр інформаційно-аналітичних технологій та пропаганди здорового способу життя. Чернігів - 2019

№ п/п	Райони, міста	Катаракта		Глаукома*		Хвороби вуха та соскоподібного відростка	
		всього	вперше	всього	вперше	всього	вперше
	Сновський р-н	611,9	30,4	1175,0	36,7	2582,2	1636,1

* показники розраховані на населення 18 років і старші

№ п/п	Райони, міста	Хвороби системи кровообігу		В т. ч. гіпертонічна* хвороба (всі форми)	
		всього	вперше	всього	вперше
	Сновський р-н	65654,0	2751,5	34069,5	1285,1

* показники розраховані на населення 18 років і старші

№ п/п	Райони, міста	ІХС всі форми*		Гострий інфаркт міокарда*		В т.ч. у працездатному віці*	
		всього	вперше	всього	в т.ч. великовогнищевий	всього	в т.ч. великовогнищевий
	Сновський р-н	31703,7	797,3	110,2	99,7	48,4	48,4

* показники розраховані на населення 18 років і старші

№ п/п	Райони, міста	Стенокардія*		Цереброваскулярна хвороба*		В т. ч. * інсульти
		всього	вперше	всього	вперше	
	Сновський р-н	7181,1	141,6	141,6	141,6	382,9

* показники розраховані на населення 18 років і старші

2.2. Прогнозні зміни стану навколишнього середовища, якщо документ державного планування не буде затверджено

Збереження існуючого стану використання території міста Сновська створює умови для утворення теплових «островів» на територіях, щільної забудови та із твердим покриттям, які є загрозою для здоров'я людини через «теплові» стреси. З іншого боку, значний рівень озеленення території міста, за умов його збереження, сприятиме запобіганню перегрівання поверхні.

Екосистема міста Сновськ на сьогодні не зазнає надмірних антропогенних навантажень від промислових підприємств. Проте за умов нарощення виробництва на існуючих підприємствах слід очікувати зростання викидів і скидів забруднюючих речовин у навколишнє середовище. Основним джерелом техногенного тиску безпосередньо у місті є залізничний транспорт (неелектрифікована залізниця) та підприємства, що його обслуговують. Безпосередній вплив на здоров'я населення – шумове забруднення, Цей чинник впливу збережеться і у подальшому, оскільки залізниця проходить через центральну частину міста із щільною житловою забудовою, що традиційно склалася. Незначний вплив має автомобільний транспорт, невисока інтенсивність руху не призводить до надмірного рівня хімічного або шумового забруднення. За збереження існуючого стану слід очікувати збереження сучасного рівня впливу на довкілля залізничного та автомобільного транспорту.

У подальшому можна очікувати негативного впливу промислових підприємств Брянської області Російської Федерації на стан води у річці Снов, які розміщені вище за течією. Додаткові ризики можуть бути пов'язані із відсутністю даних про скиди забруднених вод або недостовірною інформацією про обсяг скинутих забруднених вод.

Розміщення території міста Сновськ у межах заплави та надзаплавної тераси річки Снов створюють умови для підтоплення через близьке залягання ґрунтових вод. У подальшому залишиться актуальною проблема підтоплення територій міста.

У подальшому основну загрозу для сприятливого для населення стану навколишнього середовища нестимуть невирішені питання щодо збирання і видалення побутових відходів. Накопичені побутові відходи на сміттєзвалищі або на стихійних звалищах у межах міста і приміській зоні є джерелом суттєвої екологічної небезпеки та соціальної напруги. За збереження поточного стану у поводженні із відходами проблема буде загострюватись, ймовірно нарощення забруднення ґрунтових і підземних вод забрудненими фільтратами, особливо на міському сміттєзвалищі. Додатковий чинник – ймовірні аварійні ситуації на очисних спорудах, з каналізаційною мережею, що може призводити до забруднення ґрунтів, поверхневих та підземних вод. Найбільша загроза – збереження використання вигрібний ям без вивезення відходів, що спричинить забруднення підземних вод.

Невпорядкований відпочинок жителів міста на річці Снов, що до того ж супроводжується накопиченням відходів, призводитиме до деградації ландшафтів, привабливих для відпочинку, зокрема рослинного і ґрунтового покриву.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ

Планувальні рішення Генерального плану міста Сновська розроблені для всієї території міста. Характеристика стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу у зв'язку із реалізацією Генерального плану детально представлена у розділі 2. Актуальні екологічні проблеми розглянуті у розділі 4.

Ландшафтні особливості території – поєднання борових надзаплавно-терасових та заплавних ландшафтів, – на якій розміщене місто Сновськ, є чутливими до антропогенних впливів. Ландшафтно-ґрунтові умови сприятливі для інтенсивної міграції хімічних забруднювачів, сприяють накопиченню забруднювачів у рухомих формах, доступних для рослин, у тому числі сільськогосподарських, такі умови не створюють бар'єрів для потрапляння забруднювачів у підземні, зокрема ґрунтові води. Ландшафти заплави високочутливі до рекреаційного навантаження, надмірні кількості відпочивальників можуть призводити до деградації цінних ландшафтів, створюють загрозу ландшафтному та біорізноманіттю. Природний рослинний покрив заплав і надзаплавних терас сформований у особливих умовах місцезростання (водний режим, фізико-хімічні умови тощо), тому є чутливим до змін клімату. Незначне коливання температури може призводити до зниження біорізноманіття.

У таблиці 3.1. представлені типові впливи на компоненти природи і здоров'я населення, які пов'язані із планувальними рішеннями ГП (розвиток житлової забудови, промисловості, інфраструктури, транспорту, сільського господарства) і можуть спричинити екологічні проблеми.

Таблиця 3.1.

Фактори, що, ймовірно, можуть призвести до екологічних проблем і ризиків під час реалізації планувальних рішень Генерального плану міста Сновськ та їхній зміст

Компоненти, що зазнають впливу, та пов'язані екологічні проблеми:								
Фактор впливу	Людина і здоров'я	Біорізноманіття і ПЗФ	Земельні ресурси	Ґрунти	Поверхневі та підземні води	Клімат і атмосферне повітря	Образ ландшафту	Культурна спадщина
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Забудова житлова і громадська		Втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ при забудові вільних земель	Втрата вільних земель та інтенсивне їх використання	Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву, хімічне і органічне забруднення	Хімічне і органічне забруднення стоками	Зростання викидів парникових газів, перегрівання поверхні, світлове забруднення	Деградація природних типових ландшафтів, втрата ландшафтного різноманіття при забудові вільних земель	Втрата об'єктів культурної спадщини за умов їх наявності на території забудови
Забудова виробнича, комунальної та транспортно-складської забудови, сільськогосподарського виробництва	Погіршення стану здоров'я через зростання викидів і скидів	Втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ при забудові вільних земель	Втрата вільних земель та інтенсивне їх використання	Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву, хімічне і органічне забруднення	Хімічне і органічне забруднення теплове забруднення стоками	Зростання викидів парникових газів, перегрівання поверхні, викиди, світлове забруднення	Деградація природних типових ландшафтів, втрата ландшафтного різноманіття	Втрата об'єктів культурної спадщини за умов їх наявності на території забудови
Зростання туристично-рекреаційного навантаження у парках та інших рекреаційних об'єктах		руйнування природних оселищ		Ущільнення ґрунтів, деградація ґрунтового покриву				
Будівництво доріг	Погіршення стану здоров'я через зростання викидів і скидів	Втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ, фрагментація оселищ	Втрата вільних земель та інтенсивне їх використання		Хімічне і органічне забруднення стоками	Зростання викидів парникових газів, перегрівання поверхні, викиди, шумове забруднення	Деградація природних типових ландшафтів, втрата ландшафтного різноманіття	Втрата об'єктів культурної спадщини за умов їх наявності на території забудови
Розвиток придорожньої інфраструктури	Погіршення стану здоров'я через зростання викидів і скидів	Втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ	Втрата вільних земель та інтенсивне їх використання		Хімічне забруднення стоками	Зростання викидів парникових газів, перегрівання поверхні, викиди, шумове забруднення	Деградація природних типових ландшафтів, втрата ландшафтного різноманіття	Втрата об'єктів культурної спадщини за умов їх наявності на території забудови

Прокладання інженерних мереж (газопроводи, ЛЕП тощо)	Електромагнітне випромінювання ЛЕП і трансформаторів	Фрагментація ландшафтів через створення лінійних перешкод	Вилучення земель під будівництво	Руйнування ґрунтового профілю ґрунтів, у природному стані			Зниження естетичних властивостей ландшафту через лінійні антропогенні структури	
Кладовище					Забруднення ґрунтових вод			

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, У ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ

У зв'язку із особливостями природних умов та існуючої системи природокористування в межах міської території Сновська існуючі екологічні проблеми можна класифікувати як проблеми природного та антропогенного характеру. До природних екологічних проблем міста можна віднести негативні прояви фізико-географічних процесів, що відбуваються в геосистемах по території (ерозія, підтоплення, заболочування). Проте, ряд екологічних негараздів, які впливають на здоров'я людини прямо чи опосередковано зумовлені діяльністю людини та пов'язані місцями із некерованим і нераціональним природокористуванням. Аналіз екологічної ситуації в межах міської території вказує на те, що існує ряд екологічних ризиків, які мають комплексний вплив як на складові навколишнього середовища, так я на стан здоров'я населення.

4.1. Стан атмосферного повітря

До основних чинників, що зумовлюють режим забруднення атмосфери, належать:

- техногенні (емісійні) параметри джерел викидів;
- топографічні (ландшафтні) особливості території;
- метеорологічні величини.

Забруднення повітря є однією з актуальних проблем міського середовища. В Чернігівській області з 2943 проб атмосферного повітря не відповідали санітарним вимогам 33 (1,1%) саме у міських поселеннях. Із 596 проб атмосферного повітря сільських поселень не відповідали санітарним вимогам 44 (7,4%) - по Ічнянському району. Така кількість перевищень гранично допустимих концентрацій забруднюючих речовин у атмосферному повітрі спостерігалась на території населених пунктів Ічнянського району після вибухів боєприпасів на військових складах.

В межах м. Сновськ та прилеглої до нього території потужних джерел забруднення немає. Основними забруднювачами атмосферного повітря в місті є підприємства залізничного транспорту, автомобільний транспорт, полігон твердих побутових відходів, ПрАТ «Комунальник».

Отже, основним джерелом забруднення атмосферного повітря області є транспортні засоби, що перш за все, зумовлено збільшенням його кількості, погіршенням технічного стану автомобільного парку, незадовільною якістю палива, відставанням темпів розвитку вулично-шляхової мережі. Стаціонарних постів спостереження за забрудненням атмосферного повітря в місті немає. Інформація щодо проведення маршрутних замірів концентрації забруднюючих речовин в повітрі біля основних джерел впливу (вздовж автодоріг та на межі СЗЗ підприємств) органами Держсанепіднагляду та екологічної інспекції – відсутня.

Внаслідок посиленого антропогенного впливу в містах формується фоновий вміст забруднюючих речовин, як результат одночасного впливу різних за емісійними характеристиками джерел викидів. Вміст концентрацій в приземних шарах атмосфери залежить від обсягів домішок, що надходять, режиму викидів та взаємного розміщення джерел викидів. За наявності кількох джерел викидів відбувається накладання окремих викидів і утворюється сукупний факел, який поширюється майже над усім містом.

Проте, фонове забруднення на території м. Сновськ, зважаючи на відсутність великих промислових виробництв, не значне. Згідно Порядку визначення величин фонових концентрацій забруднювальних речовин в атмосферному повітрі (Наказ Мінприроди № 286 від 30.07.2001), для даного міста з населенням 11,236 тис. чол. фонові концентрації найбільш поширених забруднюючих речовин становитимуть:

- пил 0,05 мг/м³ (0,1 ГДК)
- NO₂ 0,008 мг/м³ (0,09 ГДК)
- CO 0,4 мг/м³ (0,08 ГДК)
- SO₂ 0,02 мг/м³ (0,04 ГДК)

Акустичне навантаження навколишнього середовища м. Сновськ відбувається внаслідок роботи стаціонарних джерел (промислові підприємства, трансформаторні підстанції, котельні та ін.) та пересувних джерел впливу (залізниця, автотранспорт).

Шумовий вплив від стаціонарних джерел загалом не поширюється за межі санітарно-захисних зон і не спричиняє негативної дії на санітарно-гігієнічне благополуччя населення.

Одним з найбільших джерел шумового впливу є залізниця, зважаючи на її значне поширення в межах м. Сновськ (довжина залізничних колій складає 6,24 км).

Нормативний рівень звуку від залізниці складає 100 дБ. При дотриманні меж санітарно-захисної зони від залізниці (100 м) при розташуванні житла шумовий вплив перевищує нормативний на 20-30 дБ. Основні колії Південно-Західної залізниці перетинають м. Сновськ з південного сходу на північний захід. Залізниця проходить забудованими районами неподалік від центру міста. На відрізу 2,3 км забудовані житлові райони зазнають шумового впливу залізниці. Найбільше – по вул. Залізничній де відстань до колії до житлових будинків складає 25-30 м, частково в зону шумового впливу потрапляють будинки по вул. Колійна, Залізнична, Сновська та Залізничний провулок..

Потрібно відмітити, що в зв'язку з характером забудови, кількість населення, яке проживає в зоні акустичного дискомфорту від залізниці не велика. Для їх захисту ДДП передбачено низку шумозахисних заходів, основним з яких є встановлення шумозахисних екранів та створення шумозахисних зелених насаджень.

Автотранспорт є джерелом шуму в межах центральної частини міста (вул. Архітектурна, Шевченка, Незалежності, Юрія Костюченка, Чернігівська тощо). Проте, зважаючи на незначну інтенсивність руху автотранспорту, на даний час додаткові шумозахисні заходи не потрібні.

4.2. Екологічна ситуація в галузі водокористування

Головним водним об'єктом міста є річка Снов – 182 км, 155 км, 120 км, права притока р. Десна.

Основними екологічними проблемами м. Сновськ в аспекті сучасного стану поверхневих і підземних вод, охорони і раціонального використання водних ресурсів є:

- низька якість питної води в приватних шахтних криницях, що зумовлена забрудненістю та недостатньою захищеністю водоносних горизонтів, зношеністю водопровідних мереж і споруд, зношеністю технологічного та енергетичного обладнання на очисних спорудах міста;

- забруднення поверхневих вод внаслідок неефективної роботи міських каналізаційних очисних споруд та відсутності системи очищення дощових стоків, а також недотримання обмеженого режиму землекористування в водоохоронних зонах та прибережних захисних смугах.

Якість води у гідрологічному об'єкті контролювалась у трьох транскордонних створах (с. Тимоновичі Семенівського району, с. Блешня Семенівського району, с. Гірськ Сновського району). Всі створи контролювалися щоквартально, створ на 182 км (с. Тимоновичі Семенівського району) – щомісячно. Кисневий режим у всіх створах був задовільним – 7,86 (5,54-11,86) мгО₂/дм³.

Перевищення середньорічних концентрацій показників, порівняно з нормами ГДК для водойм рибогосподарського призначення у 2018 році складала: заліза загального – у 4,3 разів (0,19-2,51 мг/дм³), марганцю – у 9,2 разів (0,037-0,160 мг/дм³). Концентрації інших гідрохімічних показників відповідали нормам ГДК для водойм рибогосподарського призначення. Дані гідрохімічних аналізів свідчать, що головними забруднювачами р. Снов та її приток р. Ревна, р. Цата, р. Ірпа є промислові і сільськогосподарські підприємства Брянської області Російської Федерації.

Антисанітарний стан заплави річки Снов, струмків створює сприятливі умови для розмноження малярійного комара. Для попередження захворювань на малярію необхідно ліквідувати заболоченість і покращити санітарно-гігієнічний стан водойм.

Основним джерелом водопостачання м. Сновськ є забір з підземних джерел. Питома вага цього джерела в загальній системі водопостачання складає 96%. Водночас близько 77% населення м. Сновськ не має доступу до централізованого водопостачання. За звітний період в області проведено дослідження 6780 зразків води централізованого водопостачання на мікробіологічні показники, з них не відповідали вимогам ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною» 318 зразків, що складає 4,7 %. З досліджених 5099 зразків води централізованого водопостачання на санітарно-хімічні показники, не відповідали гігієнічним вимогам 544 зразки, що складає 10,7% .

Щодо якості питної води, яка подається ПрАТ «Комунальник» централізованими мережами, відповідає чинним ДСанПіНУ 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною». Що стосується колодязної води м. Сновськ якість води не відповідає нормам ДСанПіНУ 2.2.4-171-10. Особливістю є негативна тенденція щодо погіршення якості колодязної води. Так, з 2016 по 2018 роки кількість криниць, в яких вода не відповідає санітарно-хімічним показникам, збільшилася з 5,6% до 32,4%. Така ж тенденція і за мікробіологічними показниками.

В роботі водопровідно-каналізаційного господарства в першочерговому порядку постають проблемні питання, вирішення яких необхідно для забезпечення жителів міста якісною питною водою гарантованої якості і в достатній кількості. Необхідно садибні житлові будинки підключити до централізованого водопостачання. З метою уникнення підтоплення приватного сектору каналізаційними стоками виникає потреба розширення мережі каналізаційної системи. Одночасно гостро стоїть питання знезараження та очищення каналізаційних стоків і території навколо очисних споруд.

На санітарно-хімічні показники проведено дослідження 512 зразків води поверхневих водойм з місць культурно-побутового водокористування населення, в межах населених пунктів, зонах рекреації та пляжів, в місцях нижче скидів стічних вод з очисних споруд комунальних підприємств та промпідприємств, на межі Чернігівської області з іншими областями та сусідніми державами. З них не відповідали санітарним вимогам 106 зразків, що складає 20,7%. З зон пляжів та місць масового відпочинку людей на водних об'єктах досліджено 117 зразків, з них з них не відповідали санітарним вимогам 24.

Досліджено 332 зразки води поверхневих водойм на мікробіологічні показники, з них не відповідали гігієнічним вимогам 46, що становить 13,9%. Із зон пляжів та місць

масового відпочинку людей на водних об'єктах досліджено 131 зразки, з них з них не відповідали гігієнічним нормам 18. Спалахів інфекційних захворювань, пов'язаних з водним фактором передачі, в області не зареєстровано.

Очисні споруди каналізації, призначені для повного біологічного очищення суміші господарсько – побутових і виробничих стічних вод м. Сновськ, були введені в дію в 1982 році. Очисні споруди каналізації розміщені за межами м. Сновськ, біля с. Займище. Очищена і освітлена вода після контактних резервуарів скидається в р. Снов. На даний час фактична завантаженість ОСК становить 1,1 - 1,2 тис.м³/добу (проектна – 9,0). Найбільш актуальною проблемою залишається реконструкція очисних споруд каналізації, особливо в частині системи аерації, яка фізично та морально є застарілою і потребує повної реконструкції.

За даними інструментально-лабораторного контролю зворотних вод, Державною екологічною інспекцією у Чернігівській області на скиді з комплексів очисних споруд у 2018 році зафіксовано перевищення встановлених нормативів приватним акціонерним товариством «Комунальник» м. Сновськ.

4.3. Екологічна ситуація в галузі землекористування та стан ґрунтів

В межах міської території відмічається розвиток наступних несприятливих фізико-географічних та інженерно-геологічних процесів, які здійснюють негативний вплив на ділянки та об'єкти забудови, санітарно-епідеміологічне благополуччя населення та безпеку їх життєдіяльності:

- підтоплення територій;
- заболочування.

Підтоплення зазнає незначна забудована територія в західній частині міста. Заболочування поширене місцями в заплаві р. Снов та лівобережного струмка (без назви). В період повені заплава річки затоплюється високими водами.

Поширення несприятливих фізико-географічних та інженерно-геологічних процесів значно ускладнює подальший розвиток міста та потребує застосування комплексу організаційних, гідротехнічних, інженерно-будівельних, лісомеліоративних та інших заходів.

Забруднення ґрунтів в м. Сновськ має переважно локальний характер та пов'язане з утворенням стихійних звалищ побутових відходів та діяльністю деяких підприємств транспорту і промисловості. За даними Державної екологічної інспекції в Чернігівській області, основними порушеннями виявленими під час перевірки не розроблено і не затверджено схеми санітарного очищення населених пунктів району, а також не забезпечено створення необхідних умов для стимулювання залучення населення до збирання і заготівлі окремих видів відходів як вторинної сировини, не організовано роздільне збирання корисних компонентів побутових відходів.

У 2018 році на гельмінти досліджено 953 проби ґрунту з житлової зони, дитячих закладів, ігрових майданчиків, дитячих оздоровчих закладів, пляжів, зон впливу промислових підприємств, транспортних магістралей, зон впливу місць видалення відходів тощо, у 25 з яких виявлено відхилення від санітарних норм, що складає 2,6%. Досліджено 379 проб ґрунту на санітарно-хімічні показники, з них не відповідали санітарним вимогам 8 проб, що становить 2,1%. Досліджено 396 проб ґрунту за мікробіологічними показниками з зон впливу місць видалення відходів, житлової зони, пляжів, зони впливу промислових підприємств, транспортних магістралей тощо. З них не відповідали санітарним вимогам 6 проб, що становить 1,5%. Санепідситуацію в області можна характеризувати як неблагополучну - рівень захворюваності людей на інфекційні хвороби перевищує середні багаторічні показники по окремим нозологіям, реєструються спалахи інфекційних хвороб.

4.4. Проблеми утворення та накопичення відходів

Основні екологічні проблеми пов'язані із ТПВ, санітарною очисткою території зведені до наступних:

- незадовільний стан існуючого сміттєзвалища, його переповненість, не відповідність діючим нормативам;
- недостатня кількість пунктів прийому вторинної сировини;
- утворення стихійних звалищ ТПВ на території міста і в лісосмугах;
- застарілість контейнерного господарства та парку сміттєвозів;
- відсутність сортувально-переробних комплексів в межах області для утилізації відходів, які залишилися після сортування;
- відсутність ефективної схеми роздільного збору сміття для вилучення сировинно-цінних матеріалів (паперу, скла, металу тощо) з ТПВ;
- невизначеність щодо поводження з будівельними, великогабаритними, специфічними відходами (медичні, елементи живлення тощо).

Збиранням ТПВ у м. Сновськ займається комунальне підприємство «Комунальник». Сучасна структура системи санітарного очищення території в межах Сновської територіальної громади є недосконалою. Відсутність взаємодії органів місцевого самоврядування, виконавчої влади з органами державної санітарно - епідеміологічної служби не забезпечує достатнього контролю за санітарним станом території.

Населення приватного сектору жителів міста не в повному обсязі охоплено договорами на вивезення ТПВ. Мешканці будинків приватного сектору здійснюють часткове захоронення та переробку (згодовування харчових відходів домашнім тваринам, спалення, перепрівання та перетворення на гній) побутових відходів самостійно в своїх садибах. Недостатня організація збирання твердих побутових відходів в приватному секторі призводить до утворення стихійних звалищ в посадках, що значно погіршило екологічний і санітарний стан території і довкілля Сновської територіальної громади в останні 10-15 років. Також досягнення в технології виробництва синтетичної тари і пакувальної продукції та продукції побутового вжитку, яка не підлягає поверненню для повторного вживання і не збирається для переробки, значною мірою вплинуло на збільшення накопичення ТПВ і засмічення довкілля.

Відходи, під час їх накопичення, є джерелом суттєвої екологічної небезпеки та соціальної напруги. Разом з цим накопичення значної кількості відходів свідчить про недоліки у використанні такого виду місцевої сировини, якою є вторинні матеріальні ресурси.

Захаращення території міста всіма видами відходів обумовлюють такий основний фактор як відсутність на території міста технології переробки первинної сировини і матеріалів, що призводять до утворення значної кількості відходів.

Вивіз рідких побутових відходів (РВП) здійснюється асенізаційними машинами перевізників на каналізаційні очисні споруди ПрАТ «Комунальник». Проектна потужність очисних споруд 1,4 тис м³ / добу, фактична – 0,7 тис м³ / добу (враховуючи зношеність споруд).

В м. Сновськ діє Програма поводження з відходами населених пунктів Сновської міської об'єднаної територіальної громади на період 2015 - 2021 роки, головним завданням якої є створення екологічно безпечного полігону утилізації твердих побутових відходів та впровадження системи роздільного збору відходів з використанням вторинної сировини.

4.5. Екологічно небезпечні об'єкти області

До об'єктів екологічного ризику в м. Сновськ відносяться промислові і комунальні об'єкти, що спричиняють істотний негативний вплив на стан навколишнього середовища

та санітарно-епідеміологічне благополуччя населення, або становлять потенційну загрозу, і у випадку аварійних ситуацій можуть призвести до забруднення навколишнього природного середовища, захворювання чи загибелі людей. Зонами екологічного ризику слід вважати територію поширення існуючого або потенційного впливу об'єктів екологічного ризику.

Істотний вплив на стан навколишнього природного середовища у разі виникнення надзвичайних ситуацій можуть здійснювати потенційно-небезпечні об'єкти зазначені в таблиці нижче

Таблиця 4.5.1

**Об'єкти потенційної та підвищеної небезпеки екологічної небезпеки
(пожежовибухонебезпечні)**

Пор. №	Реєстраційний номер	Назва об'єкту	Місцезнаходження, адреса
1	ПНО	Газопровід-відгалудження від магістрального газопроводу Київ-Брянск до ГРС та ГРС Сновськ АТ "Укртрансгаз", Філії "Оператор газотранспортної системи України", Боярське лінійне виробниче управління магістральних газопроводів	Чернігівська обл., Сновський район, м. Сновськ;
2	ПНО	Сновська дільниця Корюківського відділення АТ "Чернігівгаз" Газові мережі Сновський проміжний склад балонів 33 ТОВ «МАНГО-ГРУП»	м. Сновськ, вул. Незалежності, 104;
3	ПНО	Залізнична станція Сновськ	м. Сновськ, вул. Вокзальна, 1
4	ПНО	ПАТ "Сновський завод продтоварів"	м. Сновськ, вул. 30 років Перемоги, 31-а;
5	ПНО	Сновська експлуатаційна дільниця ПАТ "Облтеплокомуненерго" (котелень 4)	м. Сновськ, вул. 30 років Перемоги, 8
11	ПНО	ПВКП "Імпульс", комплекс переробки та зберігання зернових культур склад ПММ	м. Сновськ, вул. 30 років Перемоги, 37/а-1
12	ОПН	АЗС з АГЗП ТОВ "Астра	м. Сновськ, вул. 30 років Перемоги, 34
17	ОПН	Нафтобаза ТОВ "Астра"	м. Сновськ, вул. Короленка, 49
18	ОПН	АГЗП ПП "ПРИВАТ ІНВЕСТ"	м. Сновськ, вул. Незалежності, 108

В межах території Сновської територіальної громади є полігон ТПВ, який має паспорт місця видалення відходів. Площа об'єкту 10 га, обсяг накопичених відходів – 14037,4 тис т. Санітарно-захисна зона 500 м. Міське сміттєзвалище знаходиться на балансі Сновської міської ради та обслуговується комунальним підприємством "Комунальник".

В південно-східному напрямку від м. Сновськ, за межами населеного пункту, функціонують централізовані каналізаційні очисні споруди, санітарно-захисна зона від яких складає 400 м та є нормативно витриманою. Проектна потужність очисних споруд складає 255,5 тис.куб.м.

Очисні споруди приймають стічні води від централізованої системи каналізації міста Сновськ, а також стоки вигрібних ям міста, які доставляються перевізниками. Очисні споруди господарсько-побутової каналізації потребують повної реконструкції.

До об'єктів, які становлять потенційну небезпеку відносяться також підприємства, де зберігаються джерела іонізуючого випромінювання та пожежовибухонебезпечні речовини.

Всі об'єкти, які становлять потенційну екологічну небезпеку, контролюються органами ДСНС (Головне територіальне управління в Чернігівській області) на відповідність дотримання Правил пожежної безпеки в компанія, на підприємствах та в організаціях енергетичної галузі України (Наказ Мінпалива і енергетики України від 26.07.2005, № 343) та інших нормативних документів.

Основними проблемними питаннями м. Сновськ з ліквідації зон екологічного ризику є наступні:

- незадовільна робота каналізаційних очисних споруд, потреба в їх повній реконструкції;
- стан міського полігону ТПВ
- контроль за дотриманням норм зберігання і поводження з пожежо – вибухонебезпечними та хімічними речовинами (або заміна їх на більш безпечні) та джерелами іонізуючого випромінювання на підприємствах міста.

В м. Сновськ відповідно до листа Сновської міської ради № 06-04/1220 від 23.05.2008р. розташовано 4 кладовища. Нормативні санітарно-захисні зони для діючого кладовища хутір Лісний становить 300 м, для закритих – 50 м (згідно ДСП 173-96, ДСанПін 2.2.2.028-99). Нормативні вимоги щодо неможливості розміщення житлових будинків в межах СЗЗ не дотримані від кладовищ по вул. Жовтневій, Некрасова. Дійсна відстань від житла до кладовищ наступна: по вул. Жовтнева (площа 0,8 га) – 14-20 м, по вул. Некрасова (площа 1,59 га) – 5 м.

4.6. Наслідки аварії на Чорнобильській АЕС та радіаційне забруднення

Чернігівським обласним центром з гідрометеорології вимірюється рівень гамма-фону на 7 постах: м. Ніжин, м. Остер, ВБ (Придеснянська) с.Покошичі, м. Прилуки, м. Семенівка, АМСЦ Чернігів, м. Сновськ.

Аналіз середньомісячної потужності експозиційної дози гамма-випромінювання у повітрі показує, що перевищень мінімального рівня дії, який складає 30 мкР/год, не спостерігалось. Потужність експозиційної дози гамма-випромінювання по області становила в середньому 8-12 мкР/год, що не відрізняється від показників минулих років. По декілька днів на місяць фіксувалися максимальні разові рівні 13,0-14,0 мкР/год на постах м. Остер, м. Семенівка та м. Чернігів. Коливання показників залежало від температурного режиму, напрямків та сили вітру, кількості опадів.

Перевищень допустимих рівнів не виявлено.

4.7. Екологічні проблеми, які стосуються документа державного планування (зокрема щодо територій з природоохоронним статусом)

Планувальні рішення документу державного планування проаналізовані щодо ймовірного характеру їхнього впливу на стан навколишнього середовища у розрізі окремих його компонентів, на стан здоров'я населення, біорізноманіття і природно-заповідний фонд тощо. Аналіз запланованих заходів ДДП показав, що ряд планувальних рішень закладених до реалізації є факторами впливу на навколишнє середовище, стан біологічного та ландшафтного різноманіття, і, опосередковано, на здоров'я населення. Компоненти природи зазнаватимуть тиску як у процесі реалізації рішень, так і під час майбутньої експлуатації. У таблиці нижче представлені фактори, пов'язані із планувальними рішеннями документу державного планування, які, ймовірно, можуть

спричинити екологічні проблеми і ризики. Окреслений зміст та наслідки таких екологічних проблем. І тому наголошується на застосуванні та впровадженні ряду запобіжних заходів для зменшення інтенсивності впливів та необернених, для природного середовища, наслідків.

В рамках здійснення СЕО були визначені ключові екологічні цілі та завдання, їх відношення до містобудівної документації, та визначені можливості їх врахування в подальшому. На основі аналізу екологічної ситуації та проектних рішень, прийнятих у проекті розроблення ДДП були визначені ключові актуальні питання, що потребують оцінки.

У таблиці нижче наведено ключові потенційні екологічні проблеми і ризики (та їхні зв'язки з ДДП), яким була приділена особлива увага під час оцінки проектних рішень, що відображено у розділі 6 даного звіту.

Основні ризики	Характеристика ризиків	Територіальність планувального рішення, як фактору впливу	Заходи, визначені проектом ДДП
1	2	3	4
Скорочення Зон регламентованого обмеженого використання території і в першу чергу, площу санітарно-захисних зон підприємств, кладовищ	Нормативні санітарно-захисні зони для діючого кладовища хутір Лісний становить 300 м, для закритих – 50 м (згідно ДСП 173-96, ДСанПін 2.2.2.028-99). Нормативні вимоги щодо неможливості розміщення житлових будинків в межах СЗЗ не дотримані від кладовищ	В м. Сновськ розташовано 4 кладовища. Дійсна відстань від житла до кладовищ наступна: по вул. Жовтнева (площа 0,8 га) – 14-20 м, по вул. Некрасова (площа 1,59 га) – 5 м.	Дотримання та контроль за дотриманням нормативів про встановлення СЗЗ передбачити першочергове 100% охоплення житлових будинків, що знаходяться у 300-метровій СЗЗ централізованими мережами водопостачання та водовідведення
Забруднення атмосферного повітря	Викиди забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами, акустичне, шумове та електромагнітне забруднення	Магістральні вулиці загальноміського та районного і обласного значення; ділянки виробничого призначення; головні споруди системи централізованого тепло-енергопостачання; транспортні артерії тощо; об'єкти залізничної інфраструктури та транспорту, об'єкти енергопостачання	Покращувальний розвиток вулично-дорожньої мережі, реконструкція та будівництво доріг та вулиць; модернізація існуючих об'єктів тепло-енергопостачання, реконструкція старих ділянок та споруд електропостачання та мережі тощо, Озеленення вулиць, територій із житловою, комунальною та господарсько-виробничою забудовою.
Вплив на здоров'я населення та на якість життя	Забруднення атмосферного повітря, переважно викидами забруднюючих речовин від автотранспорту та промислових об'єктів	Перелік об'єктів із особливо негативними впливами на компоненти середовища вказані по тексту розділу	Розвиток вулично-дорожньої мережі населених пунктів та на території області в цілому шляхом часткової/повної реконструкції існуючих вулиць й доріг та будівництва нових; модернізація, структурна трансформація промисловості, сільського господарства, транспорту
	Забруднення підземних та поверхневих вод		здійснення контролю за якістю питної води; проведення модернізації насосного обладнання; здійснення комплексної реконструкції існуючих водопроводів зі збільшення

1	2	3	4
			продуктивності при необхідності;
	Забруднення ґрунтів (хімічне, органічне та мікробіологічне)	зон впливу місць видалення відходів, житлової зони, пляжів, зони впливу промислових підприємств, транспортних магістралей тощо	дійснення контролю за забрудненнями, рекультивація земель, покращання ситуації у поводженні із відходами
	Антисанітарний стан заплав річки Снов, струмків створює сприятливі умови для розмноження малярійного комара.	Заплава річки Снов та інших водойм	Для попередження захворювань на малярію необхідно ліквідувати заболоченість і покращити санітарно-гігієнічний стан водойм
	ТПВ	ймовірність механічного забруднення земель через накопичення ТПВ, зокрема, існує тенденція до збільшення обсягу крупногабаритних відходів, значну частину яких складатиме відпрацьована побутова техніка, будівельних відходів та сміття тощо	вдосконалення системи збирання, знешкодження, утилізації сміття, вирішення проблеми відсутності достатньої кількості сміттєперероблюваних підприємств, сміттєзвалищ та відстійників із сучасними технологіями утилізації сміття та відходів та інше
Стан об'єктів поверхневих та підземних вод	Скид поверхневого стоку без очистки, погіршення гідрологічного режиму річок, незадовільний технічний стан дренажних систем, забруднення пестицидами та органо-мінеральними речовинами	Сельбищні території області, заплави річок, с/г території	Розвиток системи дощової каналізації; виконання комплексу гідротехнічних заходів; ландшафтне упорядкування прибережних територій водойм; повсюдна реконструкція каналізаційних та очисних споруд, створення централізованої систем каналізації з єдиними площадками очисних споруд, доведення потужностей систем каналізації відповідно до потужностей систем водопостачання та ряд інших заходів реконструкція очисних споруд з влаштуванням споруд повного біологічного очищення з використанням очисних установок з термічною та механічною обробкою осадів у закритих приміщеннях; передбачається влаштування локальних очисних споруд, що мають бути розташовані на присадибних ділянках.
	Недосконалість та відсутність встановлених меж прибережних захисних смуг водойм	Річки та інші водні об'єкти	Надання пропозицій щодо встановлення ПЗС водойм природного та штучного походження, що передбачаються для здійснення

1	2	3	4
			природокористування
	Нерегульованість рекреаційної діяльності та навантажень з-за невідповідності рекреаційних зон	Повсюдно в межах населених пунктів та в зелених зонах населених пунктів: паркові, лісопаркові, лісові території, а також луки та гідропарки в прибережних смугах озер, ставків, кар'єрів, річок тощо	Створення та облаштування існуючих місць для короткотривалого відпочинку, а також розбудова та планування оздоровчо-відпочинкових зон для довготривалої рекреації населення та моніторинг рекреаційної діяльності
Негативні впливи на ландшафтне та біологічне різноманіття: дигресія ландшафтів; втрата привабливого образу ландшафтів; втрата ландшафтного різноманіття; втрата унікальності природних та культурних ландшафтів	Недостатність впорядкованих рекреаційних зон (в тому числі за наявності неорганізованих водойм) і відповідно, нерегульовані навантаження на окремі рекреаційні природні системи	Повсюдно в межах населеного пункту та в зелених зонах навколо нього: паркові, лісопаркові, лісові території, а також луки та гідропарки в прибережних смугах озер, ставків, кар'єрів, річок тощо	Створення та облаштування існуючих місць для короткотривалого відпочинку, а також розбудова та планування оздоровчо-відпочинкових зон для довготривалої рекреації для населення Дотримання встановлених нормативів щодо регулювання рекреаційних навантажень на ландшафтні комплекси виконувати постійний контроль та нагляд за станом водних об'єктів, поліпшуючи екологічний стан.
	Скорочення площ зелених насаджень в межах міста; потреба в збереженні цінних ландшафтів та розвитку регіональної екомережі	ділянки в межах сільбищної зони та приміських зон	Резервування ділянок цінних природних комплексів з метою можливості їх подальшого заповідання та створення об'єктів ПЗФ

4.8. SWOT-аналіз екологічної ситуації міста Сновськ

Сильні сторони	Слабкі сторони
1	2
<p>Наявність сприятливих фізико-географічних умов, комфортних для проживання та діяльності людини</p> <p>Логічна система розпланування міського середовища</p> <p>Наявність значної кількості біологічних ресурсів (лісових, ґрунтових, водно-болотних та ресурсів біорізноманіття)</p> <p>Зелені насадження є природними фільтрами та буферами в разі екологічних негараздів як природного так і техногенного характеру</p> <p>Ґрунтовий покрив також має в наявності ґрунти суглинкового складу що можна вважати природним буфером для забруднювачів, такі ґрунти обмежують міграцію забруднювальних речовин у ґрунті і підземні води.</p> <p>Наявність річки та інших гідрологічних об'єктів та висока забезпеченість міста водними ресурсами</p> <p>Значна кількість об'єктів ПЗФ вже існуючих та перспективних</p> <p>Комфортність кліматичних умов території області</p>	<p>Подекуди незадовільний стан дорожнього покриття сприяє підвищеному рівню викидів автотранспортом, акустичному та шумовому забрудненню</p> <p>Розгалужена транспортна інфраструктура та розвиток транспорту впливає на інтенсивність фізичному забрудненню (акустичне, вібраційне, електромагнітне тощо)</p> <p>Недосконалість, часткова відсутність дощової каналізації сприяє розмиву ґрунтів та утворенню небезпек від ерозії, підтопленням та заболочуванню</p> <p>Застарілість каналізації та очисних споруд призводить до утворення неконтрольованих побутових стоків</p> <p>Незадовільне поводження із побутовими відходами</p> <p>Стоки із території виробничих об'єктів, с/г земель</p> <p>Антисанітарний стан заплави річки та водойм міста призводить до виникнення загрози розмноження малярійного комара</p> <p>Поширення мікробіологічного забруднення ґрунтів</p>

1	2
	<p>Несанкціоновані рубки та недостатня кількість зелених насаджень в межах сельбищних зон</p> <p>Необлаштованість рекреаційних зон, зон короткочасного відпочинку, нестача зон довготривалого відпочинку та лікування і оздоровлення населення</p> <p>Недостатнє облаштування об'єктами супутньої інфраструктури транспортно-дорожніх комплексів призводить до механічного, органічного забруднення компонентів середовища</p>
Можливості	Загрози
<p>Створення рекреаційних зон на основі зелених насаджень та водних об'єктів сприятиме покращенню мікроклімату та запобігатиме негативним наслідкам змін клімату, підвищить показники якості життя населення та його здоров'я</p> <p>Впорядкування заплавної терас річки та інших водоймищ сприятиме очищенню водних об'єктів та запобігатиме підтопленню і затопленню прилеглих до води територій</p> <p>Реконструкція територій та об'єктів для зберігання та утримання ТПВ та покращення ситуації в напрямку утилізації відходів</p> <p>Формування та збільшення обсягів зелених насаджень спеціального призначення (у межах санітарних зон) запобігатиме поширенню викидів</p> <p>Реконструкція каналізаційних та очисних споруд запобігатиме забрудненню побутовими стоками і розвитку ерозії ґрунтів</p> <p>Реконструкція та облаштування доріг та вуличної мережі призведе до зменшення впливів від забруднення повітря, шумового, вібраційного тощо</p> <p>Встановлення прибережно-захисних смуг водойм</p> <p>Збільшення територій під зеленими насадженнями сприятиме покращанню екологічних показників компонентів середовища, уможливить покращанню мікроклімату територій, особливо міських, надасть більше можливості для відпочинку населенню</p> <p>Формування мережі супутніх інфраструктурних об'єктів та установ вздовж доріг та транспортних коридорів</p> <p>Комфортність кліматичних умов території області сприяє формуванню потужного комплексу рекреаційних та оздоровчо-лікувальних закладів та територій</p> <p>Рекультивация земель, упорядкування та реконструкція вулично-дорожньої мережі призведе до покращання умов життя і діяльності населення</p>	<p>Забруднення повітря викидами автотранспорту та від стаціонарних джерел</p> <p>Пилові бури внаслідок зведення насаджень та нераціонального природокористування</p> <p>Шумове, вібраційне забруднення у зонах впливу доріг, залізничного транспорту;</p> <p>Забруднення води та погіршення якості питної води</p> <p>Сміттєзвалища у межах міста є джерелом забруднення ґрунтів, поверхневих вод</p> <p>Підтоплення і затоплення територій</p> <p>Господарювання в межах ПЗС та ОЗ</p> <p>Утворення теплових островів, особливо у межах виробничих територій та урбанізованих територій, де переважають штучні поверхні</p> <p>Нестача територій рекреаційного призначення призводить до некеруваної рекреації в несанкціонованих зонах і тягне дигресію ландшафтів</p>

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ У СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ДДП

Питання збереження і відтворення якості навколишнього середовища та раціональне використання природних ресурсів в Україні на урядовому рівні декларуються як пріоритетні. Відповідні положення та вимоги захисту навколишнього середовища закріплені у земельному, водному, лісовому законодавстві, законодавстві про надра, про охорону атмосферного повітря, про охорону і використання рослинного і тваринного світу та в інших спеціальних законодавчих документах. Серед найважливіших слід виділити Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища»^[11], Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»^[12], Закон України «Про засади державної регіональної політики»^[13], Законом України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» (схвалено Верховною Радою України 28 січня 2019 року). На міжнародному рівні зобов'язання з охорони довкілля визначені у рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом (глава 6)^[14]. Україна приєдналася до глобального процесу забезпечення сталого розвитку в рамках 70-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН у вересні 2015 року, підсумковим документом Саміту «Перетворення нашого світу: порядок денний у сфері сталого розвитку до 2030 року» було затверджено 17 Цілей Сталого Розвитку та 169 завдань, серед яких також цілі екологічного спрямування: чиста вода і належні санітарні умови, доступна і чиста енергія, пом'якшення наслідків зміни клімату, захист та відновлення екосистем^{[15][6]}. Вимоги із дотримання екологічних вимог визначені також у ряді міжнародних угод, які ратифіковані в Україні, зокрема, Європейська ландшафтна конвенція^[7], Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі^[8] та інші.

Закон України «Про основи містобудування» зобов'язує суб'єктів містобудівної діяльності при розробці та реалізації містобудівної документації дотримуватись основних завдань та заходів щодо забезпечення соціально, економічно і екологічно збалансованого розвитку, а також екологічної безпеки територій (стаття 19)^[9]. Екологічна безпека територій передбачає дотримання встановлених природоохоронним законодавством вимог щодо охорони навколишнього природного середовища, збереження та раціонального використання природних ресурсів, санітарно-гігієнічних вимог щодо охорони здоров'я людини, здійснення заходів для нейтралізації, утилізації, знищення або переробки всіх шкідливих речовин і відходів. Пріоритетні напрямки і вимоги і критерії екологічної безпеки визначені у Постанові Верховної Ради України «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки»^[10].

Проект генерального плану м. Сновськ Чернігівської області розроблено з урахуванням зобов'язань України у сфері охорони довкілля, у тому числі, пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, зокрема:

Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» від 20.03.2018 2354-VIII, який регулює відносини у сфері оцінки наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, виконання документів державного планування;

Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, котрий ратифіковано Законом України від 01.07.2015 № 562-VIII;

положень статті 363 Глави 6 «Навколишнє середовище» і Додатку XXX до **Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом,**

Європейським співтовариством з атомної енергії і їїніми державами-членами, з іншої сторони, ратифікованої Законом України від 16 вересня 2014 р. № 1678-VII, в т.ч. Директиви 2001/42/ЄС Європейського Парламенту та Ради від 27 червня 2001 р. про оцінку впливу окремих планів та програм на навколишнє середовище;

Закону України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року» від 28.02.2019 2697-VIII, зокрема, забезпечення мети державної екологічної політики – досягнення доброго стану довкілля шляхом запровадження екосистемного підходу до всіх напрямів соціально-економічного розвитку України задля забезпечення конституційного права кожного громадянина України на чисте та безпечне довкілля, впровадження збалансованого природокористування і збереження та відновлення природних екосистем, а також основних засадам державної екологічної політики:

- збереження такого стану кліматичної системи, який унеможливить підвищення ризиків для здоров'я та благополуччя людей і навколишнього природного середовища;
- досягнення Україною Цілей Сталого Розвитку, які були затверджені на Саміті Організації Об'єднаних Націй зі сталого розвитку у 2015 році;
- сприяння збалансованому (сталому) розвитку шляхом досягнення збалансованості складових розвитку (економічної, екологічної, соціальної), орієнтування на пріоритети збалансованого (сталого) розвитку;
- інтегрування екологічних вимог під час розроблення і затвердження документів державного планування, галузевого (секторального), регіонального та місцевого розвитку та у процесі прийняття рішень про провадження планованої діяльності об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля;
- міжсекторальне партнерство та залучення заінтересованих сторін;
- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного і техногенного характеру, що передбачає аналіз і прогнозування екологічних ризиків, які ґрунтуються на результатах стратегічної екологічної оцінки, оцінки впливу на довкілля, а також комплексного моніторингу стану навколишнього природного середовища;
- забезпечення екологічної безпеки і підтримання екологічної рівноваги на території України, підвищення рівня екологічної безпеки в зоні відчуження;
- забезпечення невідворотності відповідальності за порушення природоохоронного законодавства;
- застосування принципів перестороги, превентивності (запобігання), пріоритетності усунення джерел шкоди довкіллю, «забруднювач платить»;
- відповідальність органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування за доступність, своєчасність і достовірність екологічної інформації;
- стимулювання державою вітчизняних суб'єктів господарювання, які здійснюють скорочення викидів парникових газів, зниження показників енерго- та ресурсоемності, модернізацію виробництва, спрямовану на зменшення негативного впливу на навколишнє природне середовище, у тому числі вдосконалення системи екологічного податку за забруднення довкілля та платежів за використання природних ресурсів;
- упровадження новітніх засобів і форм комунікацій та ефективної інформаційної політики у сфері охорони навколишнього природного середовища.

Резолюції Генеральної Асамблеї ООН 25 вересня 2015 р. № 70/1 «Перетворення нашого світу: Порядок денний розвитку у галузі сталого розвитку на період до 2030 року»; Стратегії сталого розвитку «Україна – 2020», схваленої Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015, з метою впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі; Указу Президента України від 30 вересня 2019

року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року», котрим визначено Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року орієнтирами для розроблення проектів прогнозних і програмних документів, проектів нормативно-правових актів з метою забезпечення збалансованості економічного, соціального та екологічного вимірів сталого розвитку України;

Рамкової конвенції ООН про зміну клімату, ратифікованої Законом України від 29 жовтня 1996 р. № 435/96-ВР; Паризької угоди, ратифікованої Законом України від 14 липня 2016 р. № 1469-VIII; Стратегії низьковуглецевого розвитку України до 2050 року, а також на виконання розпоряджень Кабінету Міністрів України від 7 грудня 2016 р. № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;

Закону України «Про приєднання України до Конвенції Організації Об'єднаних Націй про боротьбу з опустелюванням у тих країнах, що потерпають від серйозної посухи та/або опустелювання, особливо в Африці» від 4 липня 2002 року № 61-IV; **Концепції боротьби з деградацією земель та опустелюванням**, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2014 р. № 1024-р; **Національного плану дій щодо боротьби з деградацією земель та опустелюванням**, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 березня 2016 р. № 271-р;

Закону України «Про ратифікацію Конвенції про охорону біологічного різноманіття» від 29.11.1994 № 257/94-ВР і **Нагойського протоколу** регулювання доступу до генетичних ресурсів і спільного використання на справедливій і рівній основі вигід від їх застосування до **Конвенції про біологічну різноманітність** від 29.10.2010; **Концепції Загальнодержавної програми збереження біорізноманіття на 2005–2025 роки**, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2004 р. № 675-р;

Закону України «Про участь України в Конвенції про водно-болотні угіддя, що мають міжнародне значення, головним чином як середовище існування водоплавних птахів» від 29 жовтня 1996 р. № 437/96-ВР;

Закону України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі» від 29.10.1996 № 436/96-ВР;

Державної стратегії регіонального розвитку на 2021–2027 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. № 695;

Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року, а також Плану заходів з її реалізації у 2021–2023 роках, затвердженим рішенням 21-ї сесії сьомого скликання Чернігівської обласної ради від 18 грудня 2019 року № 4-21/VII. Стратегія ставить перед собою важливу для всіх людей ціль – створити в регіоні комфортні та безпечні умови проживання для його мешканців незалежно від місця проживання. Громадяни мешкають у конкретних містах, селищах і селах, де повсякденно мають вирішуватись проблеми життєзабезпечення. Комфортне і безпечне середовище життєдіяльності повинно сприяти зменшенню міграційних настроїв у громаді, активному включенню мешканців в соціально-економічні відносини в регіоні, що забезпечить стале зростання кожної окремої громади та регіону загалом. Створення для населення розвиненої інфраструктури, забезпечення якісними житлово-комунальними послугами, чисте довкілля є складовими, що входять до поняття якості життя. Ціль «Комфортні та безпечні умови для життя» спрямована на забезпечення комфортного середовища мешканців області, у таких сферах як: транспортна доступність, підвищення якості житлово-комунального господарства, безпечне довкілля. Упровадження енергозберігаючих заходів, енергоефективних та новітніх технологій сприятиме зменшенню обсягів енергоспоживання в бюджетній сфері тощо. Впровадження

енергоефективних технологій через інструменти, які надаватиме держава, дасть можливість домогосподарствам знизити комунальні платежі та забезпечити більш комфортні умови проживання. Передбачені заходи із збереження довкілля – розширення природно-заповідного фонду, розчищення і регулювання русел річок і водойм тощо. Чернігівська область має низку екологічних проблем, у межах стратегічної цілі на досягнення комфортних та безпечних умов для життя людини, першочергову увагу слід зосередити на: покращенні інфраструктури населених пунктів, зокрема дорожньої, транспортної доступності; енергоефективності та ощадливому використанні ресурсів, що забезпечує зменшення негативного впливу на довкілля; залученні громадськості до вирішення житлово-комунальних проблем через посилення громадського контролю за діяльністю комунальних підприємств; пошуку сучасних підходів до проведення реформ у житлово-комунальній галузі; зростанні інформованості у сфері енергозбереження; формуванні екологічного світогляду; заходах для збереження довкілля, очищення забруднених територій; формуванні сучасних підходів до вирішення проблем, пов'язаних з твердими побутовими відходами. У період дії Плану реалізації Стратегії передбачається сфокусувати увагу на завданнях, що сприятимуть покращенню забезпечення населення якісною питною водою; підвищенню рівня благоустрою населених пунктів; покращенню транспортного сполучення населених пунктів; забезпеченню населених пунктів якісним дорожнім покриттям; підвищенню ефективності, економічності та надійності автомобільних доріг; своєчасному взаємоузгодженню державних, громадських та приватних інтересів під час планування і забудови територій.

Програми охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2014–2020 роки, затвердженій рішенням 20-ї сесії обласної ради від 17.06.2014, а також проєкту Програми охорони навколишнього природного середовища Чернігівської області на 2021–2027 роки, щодо якого також триває процедура СЕО (http://eco.cg.gov.ua/web_docs/2145/2019/04/docs/Zayava_Programa%20ONPS_2021-2027.docx);

Програми протидії незаконним рубкам лісів і діяльності нелегальних деревообробних пунктів у Чернігівській області на 2020–2024 роки, затвердженій рішенням 23-ї сесії обласної ради від 12.05.2020 № 13-23/VII;

Національної стратегії управління відходами в Україні до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 8 листопада 2017 р. № 820-р; **Національного плану управління відходами до 2030 року**, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 р. № 117-р; **проєкту Регіонального плану управління відходами Чернігівської області на період до 2030 року**, щодо якого також триває процедура СЕО (<http://eco.cg.gov.ua/index.php?id=30583&tp=1&pg=>);

Стратегії розвитку системи управління державними фінансами, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01 серпня 2013 р. № 774-р; Закону України «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII, котрим визначено, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених Законом України «Про оцінку впливу на довкілля» № 2059-VIII від 23.05.2017.

Стратегії розвитку Сновської об'єднаної територіальної громади на 2018–2024 роки, схваленої рішенням Сновської міської ради № 3-18/VII від 21.02.2018 року, зокрема, таких її цілей:

Стратегічна ціль 1. Створення умов для сталого розвитку місцевої економіки.

Операційна ціль 1.1. Посилення інституційного впливу громади на її розвиток.

Завдання 1.1.3. Розробка генеральних планів, зонінгу населених пунктів, просторового планування громади.

Операційна ціль 1.3. Ефективне використання лісових та водних ресурсів в інтересах громади.

Завдання 1.3.1. Охорона та впорядкування використання водних багатств громади.

Завдання 1.3.2. Формування свідомості мешканців громади у бережному ставленні до лісових та водних ресурсів.

Операційна ціль 1.4. Ефективне використання наявних та створення нових туристичних можливостей громади

Операційна ціль 1.5. Підвищення енергоефективності в усіх секторах.

Завдання 1.5.1. Сприяння поширенню енергозберігаючих технологій та просування альтернативних джерел енергії.

Завдання 1.5.2. Модернізація вуличного освітлення населених пунктів громади.

Стратегічна ціль 2. Створення сучасного комфортного простору громади.

Операційна ціль 2.1. Покращення комунальних послуг

Завдання 2.1.1. Впорядкування суб'єктів, що здійснюють надання комунальних послуг, їхнє технічне оснащення.

Завдання 2.1.2. Забезпечення якісних комунальних послуг в місті та сільських населених пунктах.

Завдання 2.1.3. Розробка системи збирання, сортування та екологічно чистої утилізації твердих побутових відходів у всіх населених пунктах громади.

Операційна ціль 2.2. Благоустрій населених пунктів.

Завдання 2.2.1. Благоустрій громадських місць, здійснення санітарної вирубки аварійних дерев у всіх населених пунктах громади.

Завдання 2.2.2. Впорядкування та реконструкція центрів сільських населених пунктів і наявних зон відпочинку із залученням місцевих мешканців.

Операційна ціль 2.3. Розвиток інфраструктури.

Завдання 2.3.1. Розбудова та покращення якості мережі доріг.

Завдання 2.3.2. Розвиток та реконструкція наявних мереж водопостачання та водовідведення.

Стратегічна ціль 3. Розвиток людського потенціалу громади, активності мешканців, їх локальної ідентичності

Операційна ціль 3.1. Забезпечення якісних медичних та соціальних послуг.

Завдання 3.1.2. Технічна модернізація закладів охорони здоров'я.

Завдання 3.2.3. Створення безпечного та комфортного середовища для оздоровлення та відпочинку дітей.

Операційна ціль 3.3. Збереження та розвиток культурних традицій і локальної ідентичності, інтеграція громади.

Завдання 3.3.1. Оптимізація мережі закладів сфери культури, перегляд та оновлення їхніх функцій, ремонт та часткове переобладнання приміщень.

Програми з благоустрою Сновської міської ради на 2020 рік (рішення Сновської міської ради (42 сесія 7 скликання) від 20 грудня 2019 р. № 1-42/VII), метою якої є реалізація комплексу заходів щодо забезпечення утримання в належному санітарно-технічному стані населених пунктів громади та покращення його естетичного вигляду для створення оптимальних умов праці, побуту та відпочинку мешканців та гостей громади. Основні завдання: підвищення рівня благоустрою населених пунктів громади; моніторинг стану благоустрою вулиць населених пунктів громади; стале забезпечення роботи житлово-комунального господарства населених пунктів громади. Програмою передбачається проведення роботи у наступних напрямках:

- поліпшення благоустрою центральної частини міста (капітальний ремонт асфальтобетонного покриття, облаштування зупинки громадського транспорту та місця відстою автотранспорту приватних перевізників, проведення ремонту та якісне утримання громадської вбиральні, встановлення додаткових урн для збору твердих побутових відходів в районі центрального скверу, впорядкування зовнішньої реклами, тощо);
- покращення зовнішнього вигляду та санітарного стану населених пунктів громади (організація прибирання вулиць населених пунктів, забезпечення своєчасного і повного видалення твердих і рідких побутових відходів, ліквідація стихійних сміттєзвалищ, покіс зелених зон, створення та облаштування місць для паркування транспортних засобів, тощо);
- проведення ремонту доріг та вулиць населених пунктів громади з відновленням розмітки, тротуарів, огорожі, приймальних колодязів зливової каналізації;
- окультурення зелених насаджень, санітарна вирізка сухих та аварійних дерев на прибудинкових територіях, утримання клумб, газонів, смуг зелених насаджень;
- забезпечення населення громади якісною питною водою;
- реконструкція та розширення існуючої мережі каналізаційного господарства;
- забезпечення якісного освітлення населених пунктів громади (поточне утримання, продовження робіт з реконструкції зовнішнього освітлення з застосуванням енергозберігаючих технологій);
- забезпечення належних умов для поховань померлих (впорядкування міського та сільських кладовищ);
- створення відповідних умов відпочинку дітей, підлітків та дорослого населення (впорядкування прибудинкових територій, облаштування існуючих та створення нових місць масового відпочинку населення, дитячих, спортивних майданчиків, тощо);
- залучення до виконання робіт по благоустрою території громади осіб з числа безробітних на договірній основі, а також засуджених до виконання громадських робіт;
- створення умов для безперешкодного доступу осіб з обмеженими фізичними можливостями до об'єктів благоустрою;
- організація робіт з благоустрою при проведенні державних, релігійних і місцевих свят;
- проведення профілактичної, роз'яснювальної та виховної роботи серед населення громади щодо дотримання правил благоустрою, санітарних норм, правил поведінки в громадських місцях, участі громадян у наведенні порядку за місцем проживання.

Програми використання та охорони земель Сновської міської ради Сновського району Чернігівської області на 2017–2021 роки, затверджено рішенням Сновської міської ради (2 сесія 8 скликання) від 10 лютого 2017 р. № 33-2/VIII, метою котрої є визначення та реалізація основних напрямів державної політики, спрямованих на удосконалення земельних відносин та створення сприятливих умов для сталого розвитку землекористування міських і сільських територій, сприяння розв'язанню екологічних та соціальних проблем села, розвитку високоефективного конкурентоспроможного сільськогосподарського виробництва, збереження природних цінностей агроландшафтів. Передбачена Програмою система заходів спрямовується на цілеспрямоване виконання державою та іншими суб'єктами права власності на землю і всіма землекористувачами робіт направлених на здійснення заходів по попередженню і недопущенню проявів водної та вітрової ерозії та пов'язаних з нею екологічної оптимізації структури земельних угідь, збереженню природи регіону, поліпшенню фізико-хімічних і фізичних властивостей

грунтового покриву, запобіганню забруднення земель та сільськогосподарської продукції, встановлення механізму економічного стимулювання власників землі і землекористувачів, визначення обсягів робіт, джерел фінансування, а також ефективності здійснюваних заходів. Серед стратегічних завдань щодо планування використання земель найважливішими на перспективу є: зменшення розораності земельного фонду; збільшення лісистості території; поетапне встановлення екологічно збалансованого співвідношення земельних угідь в зональних системах землекористування; дотримання екологічних вимог охорони земель при землевпорядкуванні територій; заборона відведення особливо цінних сільськогосподарських угідь для несільськогосподарських потреб; застосування економічних важелів впливу на суб'єкти землекористування. Програмою передбачається створення захисних лісонасаджень в агроландшафтах шляхом впровадження суцільних протиерозійних і водоохоронних лісових насаджень на деградованих, малопродуктивних та забруднених радіонуклідами землях та ярах і балках, кам'янистих місцях і на пісках, вздовж магістральних доріг, річок та навколо водойм. В результаті впровадження цих заходів, спрямованих на охорону навколишнього природного середовища, подолання основних дестабілізуючих факторів екологічної ситуації – ерозії ґрунтів та виснаження річок, лісистість Сновського району повинна збільшитись. З метою покращення стану деградованих сільськогосподарських угідь передбачається виведення їх із інтенсивного сільськогосподарського виробництва на консервацію. Протиерозійні гідротехнічні споруди є невід'ємною частиною комплексу протиерозійних заходів. Будівництво їх передбачається в тих місцях, де є необхідність регулювання остаточного поверхневого стоку після здійснення агротехнічних та лісомеліоративних заходів.

Відтак, усі заходи проекту генерального плану м. Сновськ Чернігівської області не суперечать зобов'язанням України у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення.

^[1] Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546, останні уточнення від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 11, ст.75

^[2] Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року від 28 лютого 2019 року № 2697-VIII // (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2019, № 16, ст.70

^[3] Закон України «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156VIII // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 13, ст.90.

^[4] Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, ратифіковано із заявою Законом № 1678-VII від 16.09.2014 // http://www.kmu.gov.ua/kmu/control/uk/publish/article?art_id=246581344

^[5] Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь 2017 // http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf

^[6] Цілі сталого розвитку 2016–2030 // <http://www.un.org.ua/ua/tsili-rozvytku-tysiacholittia/tsili-staloho-rozvytku>

^[7] European Landscape Convention. Florence, 20.X.2000 [Електроний ресурс] // Сайт “Council of Europe”. Режим доступу: <http://conventions.coe.int/Treaty/EN/Treaties/Html/176.htm>

^[8] Закон України «Про приєднання України до Конвенції 1979 року про охорону дикої флори і фауни та природних середовищ існування в Європі» // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, N 50, ст.278

^[9] Закон «Про основи містобудування» від 16 листопада 1992 року № 2780-XII // Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1992, № 52, ст.683. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2780-12>

^[10] Постанова від 05.03.1998 № 188/98-ВР, «Про Основні напрями державної політики України у галузі охорони довкілля, використання природних ресурсів та забезпечення екологічної безпеки»

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

У розділі представлений загальний комплексний аналіз основних чинників впливу на навколишнє природне середовище у зв'язку із реалізацією заходів, запланованих у Генеральному плані міста Сновськ. Йдеться про ймовірність виникнення екологічних проблем у зв'язку із впровадженням планувальних рішень та характер прояву таких проблем. Проаналізовані ймовірні наслідки для екологічного стану території планування за основними компонентами природи (клімат і атмосферне повітря, рельєф, поверхневі і підземні води, ґрунти, ландшафти), а також здоров'я населення. Нагадаємо, що йдеться про **стратегічну** екологічну оцінку. Згідно Закону України «Про стратегічну екологічну оцінку» у Звіті має бути представлена **загальна оцінка** ймовірних наслідків планувальних рішень на навколишнє середовище. Детальні дослідження природних умов і оцінювання наслідків впровадження конкретних планувальних рішень здійснюється на локальному рівні на рівні Детального плану території або під час процедури Оцінки впливу на довкілля.

Опис ймовірних наслідків для довкілля та здоров'я населення, які можуть бути пов'язані із реалізацією планувальних рішень Генерального плану міста Сновськ, представлений у таблицях нижче. Оцінка впливів по компонентам представлена за шкалою:

- + позитивний вплив
- негативний вплив
- 0 – нейтральний вплив

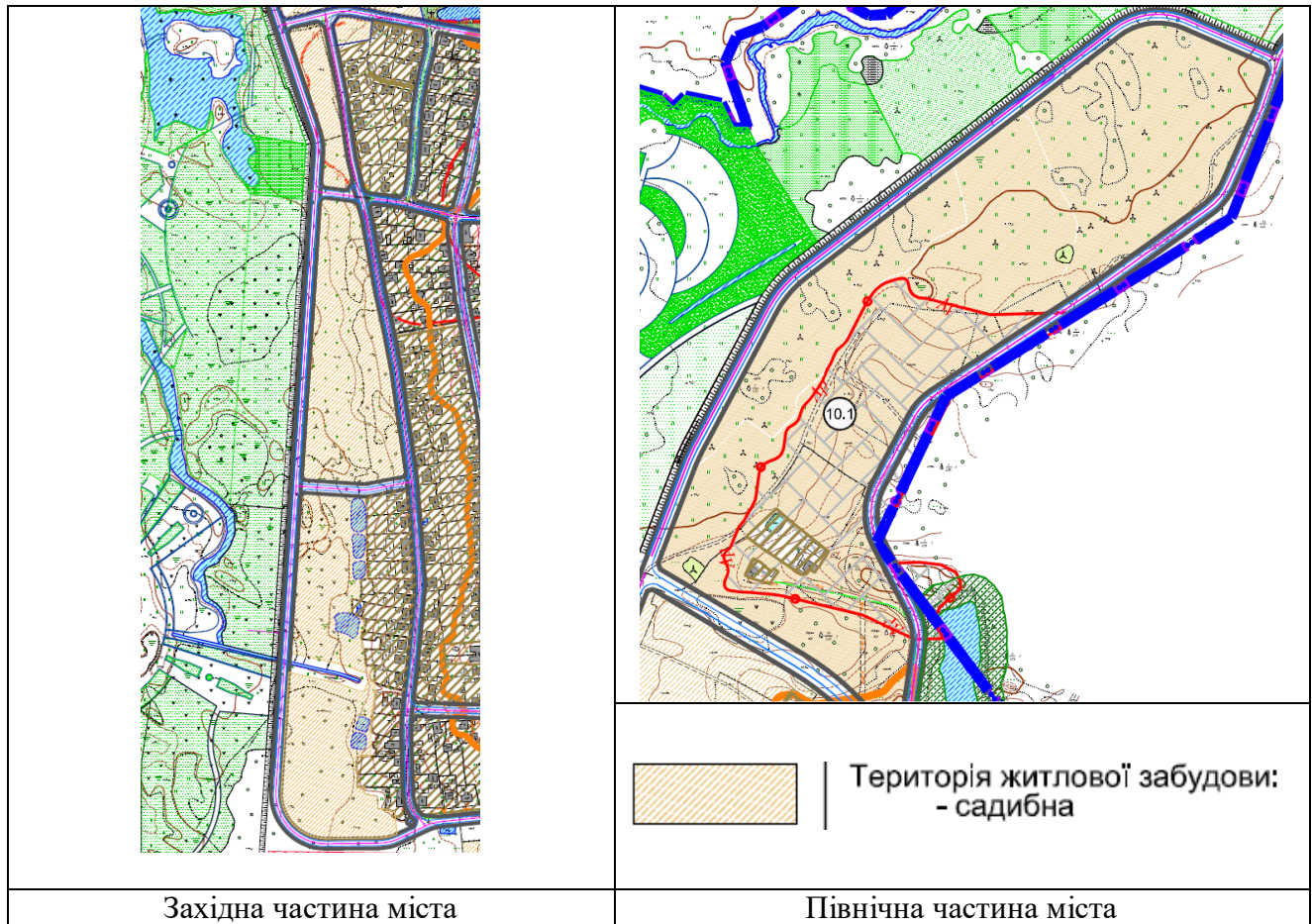

Рис. 6.1. Генеральний план міста Сновськ, проектна садибна забудова (фрагменти)

Таблиця 6.1

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються (рис. 6.1.)						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія житлової забудови. Нова садибна забудова у мікрорайоні «Західний», площа 19,38 га, територія вільна від забудови						
Короткострокові, первинні	0	-	-	-	-	0	-
Середньострокові, вторинні	-	-	-	-	-	0	0
Довгострокові, вторинні	-	-	-	-	-	0	0
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Заплановані під садибну ділянку території нині зайняті городами або пасовищними луками, у ландшафтному відношенні – у межах заплави або низької надзаплавної тераси. У короткостроковій перспективі втрата біорізноманіття, деградація ґрунтового покриву. Зміна типового відкритого ландшафту. Для цих територій буде спостерігатись підтоплення, поширення шкідливих комах, несприятливий мікроклімат						

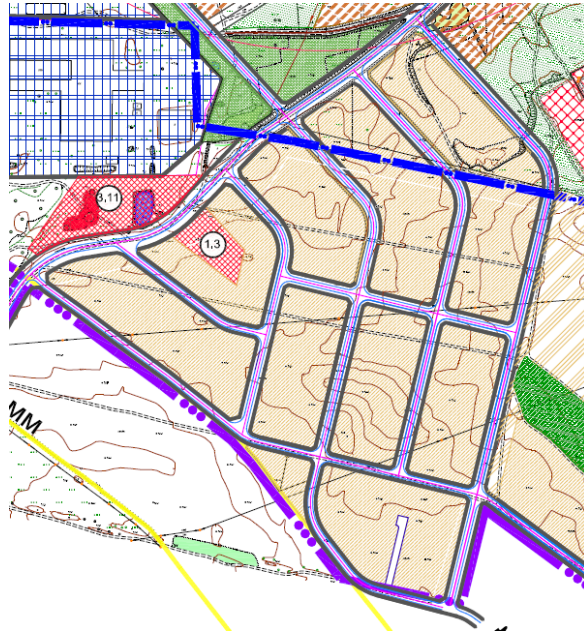

Рис. 6.2. Генеральний план міста Сновськ, проектна садибна забудова

Таблиця 6.2

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія житлової забудови. Нова садибна забудова у мікрорайоні «Південний», площа 18,37 га (рис. 6.2.), територія вільна від забудови						
Короткострокові, первинні	0	-	-	0	-	0	-
Середньострокові, вторинні	0	0	-	0	0	0	0
Довгострокові, вторинні	0	0	-	0	0	0	0
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Найбільші впливи на довкілля – у процесі будівництва, під час забудови вільних земель, що призведе до незначного зниження біорізноманіття, ймовірно забруднення повітря та ґрунтів. Пізніше очікується стабілізація стану, загрози для ґрунтових вод за відсутності каналізації та неконтрольованих побутових стоків						

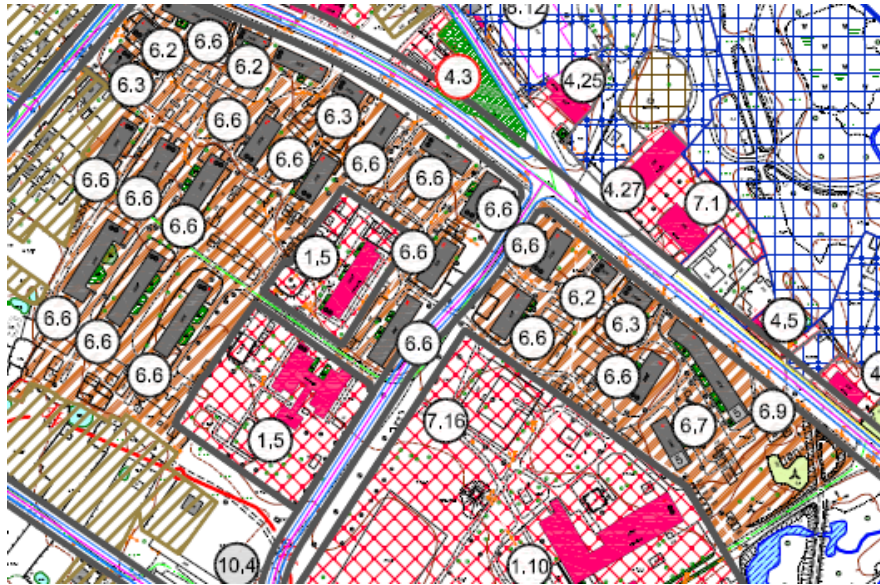

Рис. 6.3. Генеральний план міста Сновськ, проектна багатоповерхова забудова

Таблиця 6.3

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія житлової забудови. Багатоповерхова забудова						
Короткострокові, первинні	0	-	-	-	0	0	0
Середньострокові, вторинні	0	0	0	-	0	0	0
Довгострокові, вторинні	0	0	0	0	0	0	0
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Передбачена під забудову ділянка знаходиться у оточенні існуючої забудови різного типу. Негативні інтенсивні впливи на компоненти довкілля ймовірні під час первинного впливу – у процесі будівництва. Пізніше – незначний вторинний опосередкований вплив через видалення побутових відходів і побутових стоків. Належне функціонування систем видалення відходів і поводження з відходами мінімізують вплив таких чинників на довкілля.						

Таблиця 6.4

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія громадської забудови						
Короткострокові, первинні	0	0	-	-	0	0	0
Середньострокові, вторинні	0	0	0	0	0	0	0
Довгострокові, вторинні	0	0	0	0	0	0	0
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Передбачені під розвиток громадської забудови ділянки знаходяться у оточенні існуючої забудови різного типу. Негативні інтенсивні впливи на компоненти довкілля ймовірні під час первинного впливу – у процесі будівництва. Пізніше – вплив на довкілля незначний, зумовлений викидами від опалення та утворенням відходів						

Таблиця 6.5

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія виробничої забудови						
Короткострокові, первинні	-	-	-	-	-	0	0
Середньострокові, вторинні	0	-	-	-	0	0	0
Довгострокові, вторинні	0	-	-	-	0	0	0
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Збільшення викидів та шумового забруднення у процесі будівництва. Інфільтрація забруднювачів під час будівництва у зв'язку із порушенням ґрунтового покриву та руйнування усталених природніх геохімічних бар'єрів. Ймовірне зростання хімічного забруднення через утворення відходів виробництва, викидів і скидів. Посилення «теплового острова» - перегрівання через домінування штучних поверхонь. Умовою покращення ситуації у довгостроковій перспективі є дотримання санітарних зон, їх озеленення.						

Таблиця 6.6

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія комунальної та транспортно-складської забудови						
Короткострокові, первинні	-	-	-	-	-	0	0
Середньострокові, вторинні	0	-	-	-	0	0	0
Довгострокові, вторинні	0	-	-	-	0	0	0
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Збільшення викидів та шумового забруднення у процесі будівництва. Інфільтрація забруднювачів під час будівництва у зв'язку із порушенням ґрунтового покриву та руйнування усталених природніх геохімічних бар'єрів. Ймовірне зростання хімічного забруднення через утворення відходів виробництва, викидів автотранспорту. Посилення теплового острова через домінування штучних поверхонь. Умовою покращення ситуації у довгостроковій перспективі є дотримання санітарних зон, їх озеленення.						

Таблиця 6.7

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія зовнішнього транспорту						
Короткострокові, первинні	-	-	-	-	-	0	-
Середньострокові, вторинні	-	-	-	-	-	0	-
Довгострокові, вторинні	-	-	-	-	-	0	-
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Первинні впливи під час будівництва і короткострокові пов'язані із такими наслідками як втрата біорізноманіття через руйнування природних оселищ, фрагментація оселищ, втрата вільних земель, хімічне забруднення ґрунтів і ґрунтових вод стоками. У середньо- і довгостроковій перспективі – зростання викидів парникових газів, перегрівання поверхні, викиди, шумове забруднення. Погіршення стану здоров'я через зростання викидів і скидів на дорогах.						

Таблиця 6.8

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Кладовище						
Короткострокові, первинні	0	-	-	0	0	0	+
Середньострокові, вторинні	0	0	-	+	+	+	+
Довгострокові, вторинні	0	0	-	+	+	+	+
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Розміщення кладовищ є чинником забруднення ґрунтових вод. Для уникнення такого забруднення слід дотримуватись санітарно-охоронних зон. Захист підземних і ґрунтових вод слабкий через домінування легких за гранулометричним складом піщаних ґрунтів і ґрунтотвірних порід. У довгостроковій перспективі позитивний вплив на довкілля через створення меморіального ландшафту із зеленою зоною, створення умов для існування видів флори і фауни						

Таблиця 6.9

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія зелених насаджень загального і спеціального користування						
Короткострокові, первинні	+	+	+	+	+	+	+
Середньострокові, вторинні	+	+	+	+	+	+	+
Довгострокові, вторинні	+	+	+	+	+	+	+
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Створення зелених зон сприятиме стабілізації цих ландшафтних комплексів та запобігатиме їх деградації у середньостроковій та довгостроковій перспективі. Зелені зони, зокрема спеціального призначення, виконуватимуть захисну функцію як ландшафтно-геохімічні бар'єри на шляху міграції забруднювачів, позитивно впливатимуть на мікроклімат. Сприятиме збереженню ландшафтного різноманіття та збільшенню рівня біорізноманіття.						

Таблиця 6.10

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія лісгосподарська						
Короткострокові, первинні	+	-	+	-	+	+	-
Середньострокові, вторинні	+	-	+	+	+	+	-
Довгострокові, вторинні	+	-	+	+	+	+	-
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Вплив лісгосподарського використання території на компоненти довкілля пов'язаний із періодичними рубками, що супроводжуються втратами біорізноманіття і порушеннями ґрунтового покриву. У короткостроковій перспективі після здійснення рубок, для таких ділянок характерне підвищення температури поверхні влітку, що припиняється після повернення рослинності.						

Таблиця 6.11

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія гідропарку, парку "Приріччя"						
Короткострокові, первинні	+	0	0	+	+	+	+
Середньострокові, вторинні	+	0	0	+	+	+	+
Довгострокові, вторинні	+	0	0	+	+	+	+
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Облаштування рекреаційної зеленої зони у межах міста має винятково позитивний вплив на всі компоненти довкілля, а також на здоров'я населення						

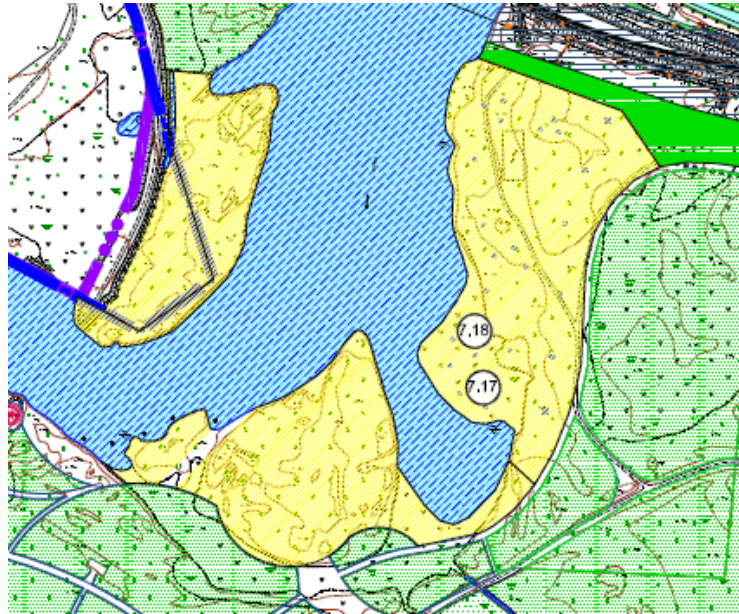

Рисунок 6.4. Генеральний план міста Сновськ (фрагмент). Проектний пляж

Таблиця 6.12

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Пляж, рис. 6.4.						
Короткострокові, первинні	+		-	0	-	0	-
Середньострокові, вторинні	+	-	-	0	-	0	-
Довгострокові, вторинні	+	-	-	0	-	0	-
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Інтенсивне використання – території у межах заплави під рекреаційні цілі створюватиме загрозу у коротко-, а особливо середньо- і довгостроковій перспективі за умов надмірної кількості відпочивальників що перевищуватиме рекреаційну ємкість цього ландшафту. Особливо значний вплив на рослинний і тваринний світ, негативні наслідки для них можуть посилитись в умовах зростання температур. Потребує моніторингу та регулювання рекреаційного навантаження.						

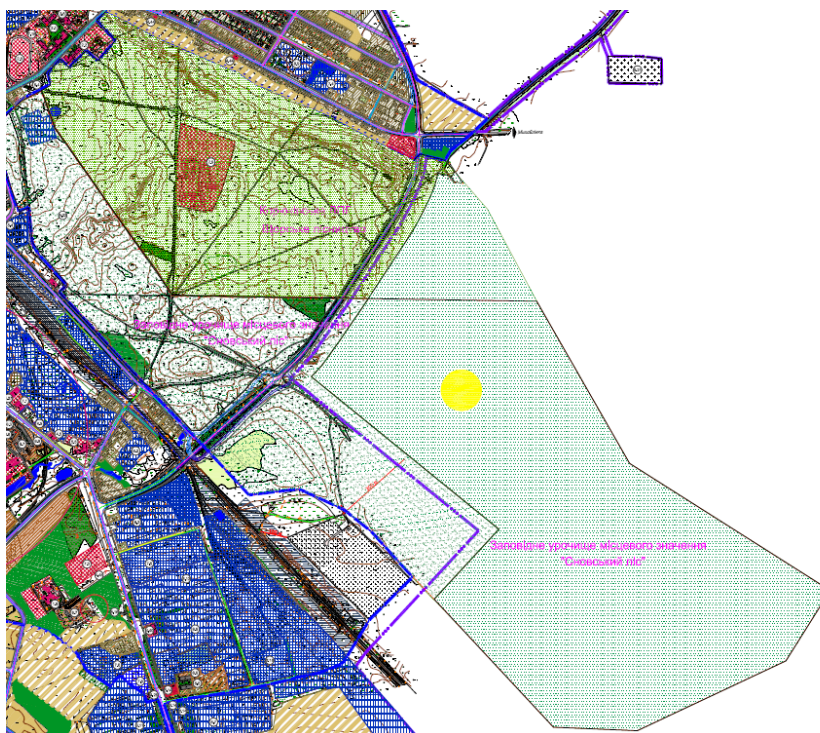

Рисунок 6.5. Генеральний план міста Сновськ (фрагмент).
Територія заповідного урочища «Сновський ліс»

Таблиця 6.13

Оцінка впливу	Вплив на здоров'я населення і компоненти навколишнього природного середовища, що охороняються						
	Людина	Ґрунти	Води	Клімат	Ландшафт	Культурна спадщина	Тваринний і рослинний світ, біорізноманіття
	Територія заповідного урочища місцевого значення "Сновський ліс", рис. 6.5.						
Короткострокові, первинні	+	+	+	+	+	+	+
Середньострокові, вторинні	+	+	+	+	+	+	+
Довгострокові, вторинні	+	+	+	+	+	+	+
Комплексна оцінка кумулятивних, синергічних, постійних і тимчасових, позитивних або негативних наслідків	Створення і підтримка території природно-заповідного фонду має винятково позитивний вплив на всі компоненти довкілля, а також на здоров'я населення. Охоронний статус ландшафту сприятиме підтримці і збереженню ландшафтного і біорізноманіття, сприятиме підтримці сприятливого мікроклімату.						

Здійснена підсумкова оцінка ймовірного впливу проектних рішень Генерального плану міста Сновська на компоненти навколишнього середовища згідно з контрольним переліком індикаторів екологічного стану території (таблиця 6.2) .

Таблиця 6.14

Оцінка впливу на компоненти навколишнього середовища

Чи може реалізація Генплану спричинити:	Негативний вплив			Пом'якшення ситуації
	так	Помірний	ні	
1	2	3	4	5
Повітря				
Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел		•		+
Збільшення викидів забруднюючих речовин від пересувних джерел		•		+
Погіршення якості атмосферного повітря		•		+
Поява джерел неприємних запахів			•	
Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			•	
Водні ресурси				
Збільшення обсягів скидів у поверхневі води		•		+
Значне зменшення кількості вод, що використовуються для водопостачання населенню			•	
Збільшення навантаження на каналізаційні системи та погіршення якості очищення стічних вод			•	
Зміни напрямів і швидкості течії поверхневих вод або зміни обсягів води будь-якого поверхневого водного об'єкту			•	
Порушення гідрологічного та гідрохімічного режиму малих річок			•	
Зміни напряму або швидкості потоків підземних вод			•	
Зміни обсягів підземних вод			•	
Забруднення підземних водоносних горизонтів			•	+
Відходи				
Збільшення кількості утворюваних ТПВ		•		+
Збільшення кількості утворюваних чи накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			•	
Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			•	
Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			•	
Утворення або накопичення радіоактивних відходів			•	
Ґрунтовий покрив				
Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару		•		

1	2	3	4	5
Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів		•		
Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			•	
Виникнення конфліктів між ухваленими рішеннями Генплану та цілями місцевих громад щодо використання земельних ресурсів			•	
Біорізноманіття та природно-заповідний фонд, ландшафтне різноманіття				
Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, початок небезпечної діяльності у безпосередній близькості або на їх території тощо)			•	+
Зміни в кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			•	
Збільшення площ зернових культур або сільськогосподарських угідь в цілому			•	
Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин		•		+
Будь-який вплив на кількість і якість рекреаційних ресурсів			•	+
Будь-який вплив на об'єкти історико-культурної спадщини			•	
Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля (перепони для публічного огляду мальовничих краєвидів, появи естетично неприйнятних місць, руйнування пам'ятників природи тощо)		•		+
Населення та інфраструктура				
Зміни в локалізації, розміщенні, щільності та зростанні кількості населення будь-якої території			•	
Вплив на нинішній стан забезпечення житлом або виникнення нових потреб у житлі			•	+
Суттєвий вплив на транспортну систему, зміни в структурі транспортних потоків			•	+
Необхідність будівництва нових об'єктів для забезпечення транспортних сполучень		•		+
Потреби в нових або суттєвий вплив на наявні комунальні послуги		•		+
Поява будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			•	+
Загальна оцінки впливу на довкілля та використання природних ресурсів				
Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			•	
Суттєве вилучення будь-якого невідновного ресурсу			•	
Збільшення споживання значних обсягів палива або енергії			•	

1	2	3	4	5
Суттєве порушення якості природного середовища			●	+
Стимулювання розвитку екологічно небезпечних галузей виробництва			●	
Поява можливостей досягнення короткотермінових цілей, які ускладнюватимуть досягнення довготривалих цілей у майбутньому			●	
Такі впливи на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але у сукупності викликать значний негативний екологічний ефект, що матиме значний негативний вплив на добробут людей			●	

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ ТА ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання проекту генерального плану м. Сновськ Чернігівської області, враховуючи результати досліджень поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено, стану довкілля, умов життєдіяльності населення та стану його здоров'я на територіях, які ймовірно зазнають впливу, екологічних проблем, у тому числі ризику впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом, наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у тому числі вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових (1, 3–5 та 10–15 років відповідно, а за необхідності – 50–100 років), постійних і тимчасових, позитивних і негативних наслідків, що викладені у розділах 2–4, 6 цього звіту, пропонується комплекс природоохоронних заходів (табл. 7.1).

Таблиця 7.1

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання проекту генерального плану м. Сновськ Чернігівської області

Компонент довкілля / сфера виникнення негативних наслідків	Заходи
1	2
Клімат та атмосферне повітря	<p>Перехід на екологічно чисті технології на всіх виробництвах, зокрема:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підвищення рівня оснащення організованих джерел викидів шкідливих речовин промислових підприємств пилогазоочисним обладнанням; – додаткове оснащення організованих джерел викиду пилогазоочисним обладнанням; – удосконалення проведення державного і виробничого контролю за дотриманням технологічних нормативів на підприємствах незалежно від форми власності; – забезпечення відповідного режиму використання зони впливу автодоріг, який встановлюється згідно з технічною класифікацією з наданням переваги розміщенню комунальних об'єктів, інженерних споруд і

1	2
	<p>забороною житлового будівництва;</p> <ul style="list-style-type: none"> – створення ефективних шумозахисних лісосмуг вздовж існуючих і проектних автомагістралей: встановлення шумозахисних екранів, створення шумозахисних зелених насаджень в місцях недотримання санітарних розривів між залізничними шляхами та житловою забудовою: вул. Залізнична, Покришкіна, Леонтовича, Грушевського; заборона житлового будівництва та подальше переведення території з понаднормовим шумовим навантаженням від залізниці в інше функціональне призначення (розміщення складських господарств, гаражів, АЗС, СТО та інше). <p>Заходи з енергоефективності:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підвищення коефіцієнту ефективності перетворення енергії, у тому числі за рахунок відмови від будівництва зовнішніх теплових мереж, додаткових інженерних споруд і пристроїв, теплопостачання об'єктів одно- і багатоквартирного нового житлового фонду та цивільного будівництва шляхом застосування теплових установок сучасного типу; – упровадження альтернативних джерел теплопостачання.
Поверхневі та підземні води	<p>Для забезпечення населення м. Сновськ чистою питною водою та покращення стану поверхневих і підземних вод:</p> <ul style="list-style-type: none"> – організація зон санітарної охорони водних об'єктів (артсвердловин централізованого водопостачання) та дотримання режиму їх використання згідно вимог чинного законодавства; – врахування нормативних відстаней від побутової каналізації до господарсько-питного водопроводу під час будівництва централізованих систем водозабезпечення та каналізування житлових будинків; – розроблення проектів прибережних захисних смуг та встановлення їх меж в натурі для врахування обмежень щодо їх використання при обґрунтуванні і наданні дозвільної документації на проектування та будівництво об'єктів, провадження іншої господарської діяльності; – 100 % охоплення населення м. Сновськ мережами централізованого водопостачання та централізованої каналізації; – реконструкція, будівництво гідротехнічних споруд на ставках м. Сновськ; – проведення робіт з благоустрою берегів водойм, річки, розчищення чаш водойм від замулення, заростання, ліквідація заболоченості заплав та перетворення їх в рекреаційні зони; – здійснення будівництва очисних споруд та водопровідної мережі дощової каналізації; – паспортизація водойм м. Сновськ. <p>Для зменшення впливу несприятливих фізико-географічних та інженерно-геологічних процесів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – ремонт, модернізація існуючої водопровідної та каналізаційної мереж для зменшення впливу антропогенного фактора на ділянки підтоплення; – для захисту від підтоплення ґрунтовими водами спорудження дренажних систем, виконання каптажу природних джерел, забезпечення належного догляду за гідротехнічними об'єктами на ставках; – проведення підсіпання та влаштування відкритого дренажу на заболочених ділянках в заплаві р. Снов, ліквідація антисанітарних умов та умов розмноження малярійного комара.

1	2
Ґрунти	<p>1. Здійснення заходів щодо запобігання і ліквідації наслідків шкідливої дії вод та негативного впливу від процесу підтоплення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – розчищення та регулювання русел водотоків; – розчищення водойм; – днопоглиблення водойм та водотоків; – берегоукріплення (в тому числі благоустрій); – ремонт і реконструкція існуючих гідротехнічно-водовідвідних споруд; – будівництво нових гідротехнічно-водовідвідних споруд; – організація поверхневого стоку; – будівництво дощової каналізації (закритого типу); <p>1. Усунення причин, що впливають на формування процесу підтоплення:</p> <ul style="list-style-type: none"> – створення та заліснення прибережних захисних смуг; – регулювання режиму використання земель. <p>2. Виконання агролісомеліоративних заходів, що забезпечать стійкість укосів при освоєнні та захист від ерозії ґрунтів:</p> <ul style="list-style-type: none"> – вітрозахисні, снігозатримувальні і водопоглинальні лісонасадження на відкритих територіях, що прилягають до схилів; – декоративно-захисні насадження дерев і чагарників; – берегозахисні деревно-чагарникові насадження по берегах рік та навколо водойм; – посів багаторічних трав або обдернування. – за необхідності можливе застосування: покриття з гнучких підстилок і сітчастих блоків заповнених каменем (габійні конструкції); покриття з синтетичних матеріалів (геотекстиля).
Флора, фауна, біорізноманіття	<ul style="list-style-type: none"> – досягнення оптимальної лісистості регіону; – поліпшення санітарного стану насаджень, якісного складу лісів; – визначення належності лісових територій до пралісів, квазіпралісів і природних лісів, виділення в особливо охоронні лісові ділянки та надання статусу пралісової пам'ятки природи і встановлення охоронних зон; – формування безперервності природних територій міста та приміської зони для повноцінного функціонування екологічної мережі Чернігівської області з урахуванням того, що місто лежить в межах території Чернігівського Полісся; – виділення, створення і збереження об'єктів цінного генетичного фонду лісових порід; – недопущення генетичного забруднення генофондів аборигенних порід та інвазій інтродукованих видів у природні екосистеми; – забезпечення охорони рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення, видів тваринного і рослинного світу, рослинних угруповань, пралісів, інших цінних природних комплексів
Ландшафтна та культурна спадщина	<ul style="list-style-type: none"> – недопущення необґрунтованої трансформації ландшафту, знищення зелених насаджень у межах міста під час виконання будівельних чи інших робіт, відведення земельних ділянок, зайнятих зеленими насадженнями, під будівництво; – визначення меж і режимів використання зон охорони пам'яток; – охорона особливостей рельєфу, водоймищ, рослинності та відтворення їх історичного вигляду, збереження візуальних зв'язків пам'ятки з природним і переважно природним оточенням, що має історичну цінність, захист берегових, лукових територій від зсувів і розмиву, укріплення схилів, ярів, їх озеленення;

1	2
	<ul style="list-style-type: none"> – спадкоємність в архітектурно-містобудівному розвитку міста; – обмеження доступу до туристичних ресурсів їх реальною пропускною спроможністю, рівнем припустимого антропогенного навантаження, сезонними й іншими умовами; – проведення комплексу організаційних, технічних і технологічних заходів щодо консервації, реставрації, музеєфікації, належного використання пам'яток з пристосуванням до сучасних вимог і з метою розвитку туризму
Природно-заповідний фонд	<ul style="list-style-type: none"> – розроблення проектів землеустрою з організації та встановлення меж територій ПЗФ; – підтримання чисельності та видової різноманітності флори і фауни регіону; – виявлення типових та унікальних природних комплексів, місць зростання й оселення рідкісних і таких, що перебувають під загрозою зникнення видів тваринного й рослинного світу та підлягають заповіданню, включенню до екологічної мережі; – встановлення охоронних зон для забезпечення необхідного режиму охорони природних комплексів та об'єктів природних заповідників, запобігання негативному впливу господарської діяльності на прилеглих до них територіях; – встановлення заповідного режиму, організація систематичних спостережень за станом заповідних природних комплексів та об'єктів; – додержання вимог щодо охорони територій та об'єктів ПЗФ під час здійснення господарської, управлінської та іншої діяльності, розробки проектної і проектно-планувальної документації, землевпорядкування, лісовпорядкування, здійснення оцінки впливу на довкілля; – здійснення державного і громадського контролю за додержанням режиму їх охорони та використання; – проведення широкого міжнародного співробітництва у цій сфері.
Умови для рекреації та туризму	<ul style="list-style-type: none"> – регулювання інтенсивності туристичних потоків (антропогенних навантажень); – проведення комплексу організаційних, технічних і технологічних заходів щодо консервації, реставрації, музеєфікації, належного використання пам'яток з пристосуванням до сучасних вимог і з метою розвитку туризму; – реалізація планувальної структури мережі оздоровчих, рекреаційних, туристичних закладів та зон короткочасного відпочинку: створення рекреаційних зон; розроблення та обладнання туристичних маршрутів; облаштування головних транспортних коридорів об'єктами придорожного сервісу та туристичною інформацією; створення системи мотелів та кемпінгів вздовж основних туристичних маршрутів; створення та облаштування пішохідних екологічних маршрутів, центрів екологічної роботи на базі об'єктів ПЗФ; – забезпечення доступності об'єктів туристичної інфраструктури для осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення; – організація мережі оздоровчих і рекреаційних закладів.
Поводження з відходами	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розроблення «Схеми санітарного очищення Сновської об'єднаної територіальної громади». 2. Зменшення кількості ТПВ, що захоронюються на полігоні шляхом впровадження роздільного збору сміття («суха» та «волога» фракції) та розширення мережі пунктів прийому вторинної сировини. 3. Забезпечення вивезення ТПВ з приватного сектору (суха фракція),

1	2
	<p>органічні відходи утилізуватимуться переважно в межах приватних господарств (шляхом компостування).</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Оновлення контейнерного господарства з влаштуванням укрупнених контейнерних майданчиків згідно вимог санітарно-гігієнічних нормативів; оновлення парку сміттевозів з врахуванням схеми роздільного збору сміття. 5. Вирішення питання щодо поводження з будівельними, великогабаритними, специфічними відходами (медичні, елементи живлення тощо). 6. Часткова рекультивація сміттєзвалища, перетворення його в сучасний полігон та будівництво сортувальної лінії ТПВ в його межах.
Здоров'я населення	<ol style="list-style-type: none"> 1. Забезпечення санітарно-епідемічного благополуччя територій і населених пунктів. 2. Забезпечення сприятливих для здоров'я умов праці, навчання, побуту та відпочинку, високого рівня працездатності, профілактики травматизму і професійних захворювань, отруєнь та відвернення іншої можливої шкоди для здоров'я. 3. Зниження техногенного тиску на здоров'я населення зон екологічного ризику. 4. Сприяння здоровому способу життя населення. 5. Запобігати інтродукції видів організмів, характерних для інших природних регіонів, які можуть негативно вплинути на екосистеми, місцеві види або здоров'я населення.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, У ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ

8.1. Альтернативи для планувальних рішень

У контексті стратегічної екологічної оцінки Генерального плану міста Сновськ Чернігівської області з метою розгляду альтернативних проектних рішень і їх альтернативних наслідків було розглянуто «нульовий» сценарій (за відсутності проекту розвитку регіону).

При гіпотетичному «нульовому» сценарії не розробляється і не затверджується Генеральний план міста Сновськ Чернігівської області. Цей сценарій може розглядатися як продовження поточних тенденцій щодо стану довкілля, в тому числі здоров'я населення. Висновки щодо прогнозного стану території представлені у Розділі 2.

8.2. Опис методичних підходів

Стратегічна екологічна оцінка ДДП складалась із декількох послідовних етапів, які відображені у структурі Звіту. Основні етапи такі:

- Збір та узагальнення інформації про територію планування. Це – дані про природні умови території та про актуальний стан навколишнього середовища. Проаналізовані дані про кліматичні умови, повітряне і водне середовище, особливості геоморфологічної будови та перебігу сучасних фізико-географічних процесів, особливості ґрунтового покриву, структура використання земель та відкриті (незабудовані) землі; тваринний і рослинний світ, біорізноманіття; природно-заповідний фонд; ландшафти та їхнє значення. Також виконано аналіз стану здоров'я населення на основі статистичних даних.

- Прогнозний аналіз подальшого стану та розвитку території міста, якщо Генеральний план не буде затверджено і село функціонуватиме у тих умовах соціальної, транспортної і інженерної інфраструктури, що склалася на сьогодні.
- Визначення особливостей природних умов та стану довкілля на територіях, які згідно проектних рішень Генерального плану мають бути змінені у той чи інший спосіб.
- Спряжений аналіз проектних рішень і особливостей територій, що підлягають зміні, для прогнозування ймовірних екологічних проблем, пов'язаних із Генеральним планом.
- Детальний аналіз проектних рішень у контексті особливостей території планування для прогнозування наслідків (вторинних, кумулятивних, синергічних, коротко-, середньо- та довгострокових; постійних і тимчасових) для довкілля. Розглянуті як негативні, так і позитивні наслідки. Визначені також ймовірні наслідки для здоров'я населення.

Розроблення СЕО спиралося на ряд методичних підходів – аналіз територій, прогнозування, методи аналогій, експертних висновків, картографічні та геоінформаційні методи тощо. Основою аналізу території, комплексного врахування особливостей природних умов, сучасного екологічного стану та планувальних рішень виступали геоінформаційні технології. Геоінформаційні методи застосовані для спряженого і комплексного аналізу різнопланових геопросторових даних.

8.3. Перелік проблемних питань

Проблеми розроблення звіту із Стратегічної екологічної оцінки пов'язані із труднощами у доступі та в отриманні кондиційних і детальних, таких що відповідають масштабу дослідження, вихідних даних. Це стосується всіх без виключення позицій, за якими, згідно законодавства, необхідно виконати аналіз для отримання обґрунтованих висновків про актуальний стан довкілля та його ймовірні зміни. Це – дані про природні умови та компоненти ландшафту, екологічний стан компонентів, здоров'я населення.

Особливо слід звернути увагу на неналежний збір відповідними державними установами даних або взагалі відсутність кондиційних даних про стан (якість, ступінь і показники забруднення тощо) водойм, повітряного середовища та ґрунтів. Відкриті дані, що представлені у Статистичних збірниках, Звітах про стан навколишнього середовища, екологічних паспортах тощо носять загальний характер, узагальнені на рівні адміністративних одиниць не нижче району або на рівні забруднювачів загалом для області, що не дає можливість аналізувати тенденції розвитку ситуації із прив'язкою до конкретних територій і населених пунктів. До того ж такі дані переважно застарілі.

Відсутні у вільному доступі картографічні дані про природно-заповідний фонд та екологічну мережу.

Для виконання Звіту були залучені різноманітні, переважно відкриті літературні джерела та інтернет-джерела. Слід зазначити, що доступні для залучення до роботи джерела надаються у аналоговому (паперовому, скановані паперові) форматі і потребують додаткової тривалої обробки і підготовки для цифрового аналізу, зокрема, у геоінформаційних системах.

9. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку» встановлює необхідність здійснення моніторингу наслідків виконання документу державного планування для довкілля.

Моніторинг стану довкілля та рівня забруднення компонентів природи – ґрунтів, ґрунтових вод (зокрема води в колодязях), поверхневих вод, сільськогосподарської продукції, забруднення повітря тощо як для існуючих впливів на навколишнє природне середовище, так і у зв'язку впровадження ДДП, доцільно здійснювати постійно (не менше 1-го разу на рік). Моніторинг дає можливість порівняти фактичний стан з попереднім та побачити в динаміці змін прогнозовані наслідки, що інформують про якість реалізацію ДДП.

Для організації моніторингу можуть бути використані існуючі галузеві системи моніторингу, що можуть бути удосконалені спеціально для цілей СЕО.

Для здійснення моніторингу можливих наслідків необхідно вжити сукупність інституціональних, економічних та організаційних заходів для:

- забезпечення вільного доступу до інформації загального користування за допомогою сучасних геоінформаційних систем та засобів телекомунікації;
- формування мережі автоматизованого моніторингу;
- забезпечення реалізації державної політики у сфері містобудування на відповідній території;
- забезпечення інформаційної підтримки органів виконавчої влади та місцевого самоврядування, організацій і громадян;
- удосконалення інституційної складової системи моніторингу;
- відкритість даних щодо поточного стану довкілля, компонентів природи та

З метою моніторингу стану довкілля, як для існуючих впливів на навколишнє природне середовище, так і у зв'язку впровадження планувальних рішень, доцільно здійснювати постійний моніторинг рівня забруднення компонентів природи – ґрунтів, ґрунтових вод (зокрема води в колодязях), поверхневих вод, сільськогосподарської продукції, - щодо вмісту забруднюючих хімічних і органічних речовин.

Контроль забруднення ґрунтів. Одним із поширених і небезпечних для населення наслідком антропогенного впливу на навколишнє середовище є хімічне забруднення. Основна увага має бути приділена територіям із відкритим ґрунтом, де є безпосередній контакт із людьми: дитячі ігрові та спортивні майданчики на території навчальних закладів, у межах житлової забудови. До контрольованих мають бути віднесені важкі метали (Pb, Cu, Zn та інші), пестициди, нафтопродукти, нітрати. Контроль вмісту забруднювачів має здійснюватися шляхом відбору зразків ґрунту, як депонуючого середовища, із визначенням валового і рухомого вмісту. Результати аналізу вмісту забруднювачів у ґрунтах є також індикатором забруднення повітря.

Контроль атмосферного повітря. Рекомендується впровадити контроль за станом атмосферного повітря у місцях, що найбільше піддаються тиску – у зонах впливу автодоріг. Контроль слід здійснювати за шумовим забрудненням та за речовинами, що належать до Переліку найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, викиди яких в атмосферне повітря підлягають регулюванню згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 29.11.2001 № 1598. В якості альтернативних джерел даних, які можуть використовуватись для доповнення та крос-верифікації наявних спостережень доцільно використовувати дані дистанційного зондування Sentinel 5 (дані у відкритому доступі та безкоштовні), які на рівні дозволяють контролювати широкий спектр забруднюючих речовин (зокрема озон, метан, формальдегід, оксиди сірки та азоту тощо).

Екологічні індикатори для моніторингу виконання Генерального плану

Індикатор	Визначення	Джерело даних
Середньодобовий вміст забруднюючих речовин у атмосферному повітрі	Обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря від стаціонарних і пересувних джерел	Звіт державної гідрометеорологічної служби, річний звіт підрозділу з охорони навколишнього природного середовища
Утворення відходів (кількість тон на рік, кількість кг на людину). Відходи, як вторинна сировина (тон в рік, % від загальної кількості утворених).	Обсяг зібраних твердих побутових відходів. Обсяг зібраних відходів як вторинної сировини (папір, скло, пластик і т.д.).	Звіти підприємств, що надають комунальні послуги. Річний звіт підрозділу з охорони навколишнього природного середовища.
Якість питної води	Відповідність якості питної води санітарно-гігієнічним вимогам.	Звіти лабораторних досліджень підрозділу МОЗ України.
Спорудження каналізації	Протяжність каналізаційних мереж (км), пов'язаних зі станцією очищення стічних вод.	Звіти обласної ради.
Показник лісистості території області	Заліснення непридатних для ведення сільського господарства земель, створення лісових захисних насаджень вздовж водних об'єктів та полезахисних смуг.	Звіти обласної ради, звіти галузевих установ, аналіз космічних знімків
Встановлення водоохоронних зон та прибережних захисних смуг	Протяжність встановлених водоохоронних зон та прибережних захисних смуг (км), протяжність винесених в натуру прибережних захисних смуг та водоохоронних зон (км).	Звіти обласної ради. Річний звіт підрозділу з охорони навколишнього природного середовища.

10. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Ймовірність транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення, у результаті прийняття та впровадження планувальних рішень Генерального плану – **не прогнозується**.

Необхідно брати до уваги і той факт, що питання розгляду транскордонних наслідків для довкілля, у тому числі для здоров'я населення може ускладнюватись через те, що суміжна країна – Республіка Білорусь – не є підписантом Протоколу про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище в транскордонному контексті. Таким чином процедура проведення транскордонних консультацій в рамках процедури СЕО не врегульована міждержавними домовленостями.

РЕЗЮМЕ

1. Генеральний план м. Сновськ Чернігівської області – містобудівна документація, що визначає принципові вирішення розвитку, планування, забудови та іншого використання території населеного пункту. Документ державного планування охоплює основні напрямки планувальної організації та функціонального призначення території, формування системи громадського обслуговування населення, організації інженерно-транспортної інфраструктури, інженерної підготовки та благоустрою, захисту території від небезпечних природних і техногенних процесів, охорони навколишнього природного середовища, охорони та збереження нерухомих об'єктів культурної спадщини та пам'яток археології, традиційного характеру середовища історичних населених пунктів. Зміст та основні цілі генерального плану м. Сновськ відповідають, зокрема, Стратегії розвитку Сновської об'єднаної територіальної громади на 2018–2024 роки, низці галузевих програм, що діють в Сновській ОТГ, а також корелює із стратегічним баченням розвитку області, оскільки враховує основні положення Стратегії сталого розвитку Чернігівської області на період до 2027 року, а також забезпечує організацію виконання Плану заходів з реалізації цієї Стратегії у 2021–2023 роках.

2. Існуючі екологічні проблеми м. Сновськ можна класифікувати як проблеми природного та антропогенного характеру. До природних екологічних проблем можна віднести негативні прояви фізико-географічних процесів, що відбуваються в геосистемах по території (площинна, лінійна ерозія, підтоплення, заболочування). Проте, більшість екологічних негараздів прямо чи опосередковано зумовлено діяльністю людини та пов'язані із некерованием і нераціональним природокористуванням.

Аналіз екологічної ситуації в межах міської території вказує на те, що існує ряд екологічних ризиків які мають комплексний вплив як на складові навколишнього середовища, так і на стан здоров'я населення.

Забруднення повітря відбувається за рахунок викидів від стаціонарних і пересувних джерел: підприємства залізничного транспорту, автомобільний транспорт, полігон твердих побутових відходів, ПрАТ «Комунальник». Дані ризики є основними серед потенційних впливів на стан здоров'я населення, проте, вони не є критично небезпечними та не контрольованими. Також варто зазначити впливи фізичних факторів на екологію середовища існування людини (акустичне, вібраційне забруднення). Проте такого роду забруднення є помірним.

Основними екологічними проблемами м. Сновськ в аспекті сучасного стану поверхневих і підземних вод, охорони і раціонального використання водних ресурсів є низька якість питної води в приватних шахтних криницях, що зумовлена забрудненістю та недостатньою захищеністю водоносних горизонтів, зношеністю водопровідних мереж і споруд, зношеністю технологічного та енергетичного обладнання на очисних спорудах міста та забруднення поверхневих вод внаслідок неефективної роботи міських каналізаційних очисних споруд та відсутності системи очищення дощових стоків, а також недотримання обмеженого режиму землекористування в водоохоронних зонах та прибережних захисних смугах. Також варто відмітити наявність ділянок що зазнають підтоплення та можливого затоплення погіршують санітарний стан територій та приміщень ускладнюючи їх обслуговування. Створює ризики для здоров'я населення антисанітарний стан заплави р.Снов із проблемами епідеміологічного характеру – формуються сприятливі умови для розмноження малярійного комара.

Санітарно-гігієнічний стан ґрунтів міської території в частині мікробіологічних показників вважається неблагополучним і рівень захворюваності людей на інфекційні хвороби перевищує середні багаторічні показники по окремим нозологіям, реєструються спалахи інфекційних хвороб.

Ризики в сфері землекористування пов'язані із виведенням земель с/г та л/г призначення під забудову (житлову, промислову та комунальну), заболочення, підтоплення та деградацією земель внаслідок нераціонального природокористування. Значущим ризиком в

сфері екології області є ймовірність механічного забруднення земель через накопичення ТПВ, зокрема, існує тенденція до збільшення обсягу крупногабаритних відходів, значну частину яких складатиме відпрацьована побутова техніка, будівельних відходів та сміття тощо. Проблема існує внаслідок не досконалості системи збирання, знешкодження, утилізації сміття - відсутність достатньої кількості сміттєпереробних підприємств, сміттєзвалищ та відстійників із сучасними технологіями утилізації сміття та відходів та інше.

До ризиків втрати біорізноманіття та ландшафтного різноманіття в місті віднесемо не завжди ефективне виконання природоохоронних заходів, в тому числі в питаннях визначення особливо цінних ділянок, які є перспективними для заповідання з подальшим наданням їм статусу природно-заповідного фонду, а також скорочення площ з природним рослинним покривом внаслідок переведення таких земель в інші категорії, що дозволяє їх не раціональну експлуатацію, збільшення площ із порушеними ділянками із знищеним рослинним покривом, стихійних сміттєзвалищ, не відповідність технологій будівництва та експлуатації дорожньо-транспортної мережі та інфраструктури, не досконала та місцями повністю відсутня рекреаційна інфраструктура та заплановані місця для коротко- та довготривалого відпочинку, не контрольованість діяльності та потужності потоків рекреантів призводить до надмірного навантаження на ландшафти і як наслідок повна /часткова їх дигресія та втрата тощо.

До ризиків впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування можна віднести: якість атмосферного повітря на ділянках впливу автотранспорту, збільшення інфекційних хвороб; недостатнє забезпечення об'єктами обслуговування, а саме закладами охорони здоров'я, дошкільної та загальної середньої освіти, об'єктами фізкультурно-оздоровчого, рекреаційного та туристичного спрямування.

3. Проект генерального плану м. Сновськ розроблено з урахуванням зобов'язань України у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, з них відзначимо, насамперед, Закон України «Про стратегічну екологічну оцінку», Протокол про стратегічну екологічну оцінку до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті, Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року», низку міжнародних природоохоронних конвенцій, ратифікованих Україною, стратегії, плани і програми розвитку, що, зокрема, стосуються м. Сновськ і Чернігівської області. Загалом, усі заходи генерального плану м. Сновськ не суперечать зобов'язанням України у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативному впливу на здоров'я населення.

4. Для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання проекту генерального плану м. Сновськ, враховуючи результати досліджень поточного стану довкілля, у тому числі здоров'я населення, та прогностичні зміни цього стану, в тому числі на територіях, які ймовірно зазнають впливу, екологічних проблем, ризики впливу на здоров'я населення, зокрема щодо територій з природоохоронним статусом, наслідків для довкілля і для здоров'я населення, пропонується комплекс природоохоронних заходів, дія котрих спрямована, зокрема, на такі компоненти довкілля та/ або сфери виникнення (в т.ч. ймовірних) негативних наслідків: клімат та атмосферне повітря, поверхневі і підземні води, ґрунти, флора, фауна, біорізноманіття, ландшафтна та культурна спадщина, природно-заповідний фонд, умови для рекреації і туризму, поводження з відходами, здоров'я населення.

5. Розроблення СЕО спиралося на ряд методичних підходів – аналіз територій, прогнозування, методи аналогій, експертних висновків, картографічні та геоінформаційні методи тощо. Основою аналізу території, комплексного врахування особливостей природних умов, сучасного екологічного стану та планувальних рішень виступали геоінформаційні технології. Геоінформаційні методи застосовані для спряженого і комплексного аналізу різнопланових геопросторових даних.